

**UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO**  
**PRAHA**

**BAKALÁŘSKÉ / PREZENČNÍ STUDIUM**

**2012–2016**

**BAKALÁŘSKÁ PRÁCE**

**Michaela Javůrková**

**Majetkové poměry manželů**

Praha 2016

Vedoucí bakalářské práce: JUDr. Martina Prokopová

**JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE**

**BACHELOR / FULL-TIME STUDIES**

**2012-2016**

**BACHELOR THESIS**

**Michaela Javůrková**

**Property relations of married couple**

Prague 2016

The Bachelor Thesis Work Supervisor: JUDr. Martina Prokopová

## **Prohlášení**

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použitých zdrojů.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne

Michaela Javůrková

## **Poděkování**

Děkuji JUDr. Martině Prokopové za vedení mé bakalářské práce a cenné rady v průběhu tvorby.

## **Anotace**

Bakalářská práce se zabývá společným jměním manželů, a to jednak v současné právní úpravě, tak i v úpravě minulé. Cílem práce je komparace obou právních úprav, přinést komplexní přehled a podrobnosti o majetkových poměrech manželů. Práce je rozdělena do šesti částí - nabytí do společného jmění, manželské majetkové právo, společné jmění manželů a podnikání, evropské právní úpravy, vypořádání společného jmění, zánik společného jmění.

## **Klíčová slova**

Aktiva, manželství, modifikace společného jmění manželů, pasiva, společné jmění manželů, výlučný majetek, vypořádání společného jmění manželů.

## **Annotation**

The Bachelor's Thesis deals with the common property of married couple according to both current legal regulation, and past legal regulation. The main objective of this Bachelor's Thesis is comparison of past and current law; bring comprehensive overview and details of the property of married couple. The Thesis is divided into six parts - the acquisition of the joint property, marital property law, community property and business, European legislation, settlement of property, termination of joint property.

## **Key words**

Assets, common property of married couple, exclusive fortune, liabilities, marriage, modification of the shared fortune of married couple, settlement of the joint property of spouses.

# OBSAH

<b>ÚVOD.....</b>	<b>9</b>
<b>1 MANŽELSTVÍ.....</b>	<b>11</b>
1.1 PŘEDPOKLAD K NABYTÍ DO SJM.....	11
1.2 ZPŮSOBY, JAKÝMI MŮŽE DOJÍT KE VZNIKU MANŽELSTVÍ .....	12
1.3 ZPŮSOBILOST UZAVŘÍT MANŽELSTVÍ A ZÁKONNÉ PŘEKÁŽKY .....	15
1.4 ZDÁNLIVÉ MANŽELSTVÍ.....	17
1.5 NEPLATNOST MANŽELSTVÍ .....	18
<b>2 MANŽELSKÉ MAJETKOVÉ PRÁVO.....</b>	<b>22</b>
2.1 PŘEDMANŽELSKÁ SMLOUVA .....	23
2.2 ZÁKONNÝ REŽIM.....	26
2.2.1 Aktiva.....	27
2.2.2 Pasiva.....	29
2.3 SPRÁVA V ZÁKONNÉM REŽIMU .....	31
2.4 SMLUVENÝ REŽIM.....	32
2.5 SPRÁVA VE SMLUVENÉM REŽIMU.....	35
2.6 REŽIM ZALOŽENÝ ROZHODNUTÍM SOUDU .....	36
2.7 REŽIM ODDĚLENÝCH JMĚNÍ .....	38
2.8 OCHRANA TŘETÍCH OSOB.....	39
<b>3 SPOLEČNÉ JMĚNÍ MANŽELŮ A PODNIKÁNÍ .....</b>	<b>40</b>
3.1 RODINNÝ ZÁVOD .....	40
3.2 SJM A PODNIKÁNÍ DLE OZ .....	43
<b>4 EVROPSKÉ PRÁVNÍ ÚPRAVY SJM.....</b>	<b>45</b>
<b>5 VYPOŘÁDÁNÍ SPOLEČNÉHO JMĚNÍ .....</b>	<b>47</b>
5.1 VYPOŘÁDÁNÍ SJM DOHODOU .....	47
5.2 SOUDNÍ ROZHODNUTÍ .....	48
5.3 ZÁKONNÁ NEVYVRATITELNÁ DOMNĚNKA .....	50

<b>6 ZÁNÍK SJM .....</b>	<b>51</b>
6.1 ROZVOD MANŽELSTVÍ.....	52
6.2 PROHLÁŠENÍ MANŽELA ZA MRTVÉHO.....	53
6.3 ZÁNÍK MANŽELSTVÍ NA ZÁKLADĚ ZMĚNY POHLAVÍ .....	54
6.4 PROHLÁŠENÍ KONKURZU.....	55
6.5 BYDLENÍ PO ZÁNÍKU MANŽELSTVÍ .....	56
<b>ZÁVĚR .....</b>	<b>58</b>
<b>SEZNAM ZKRATEK .....</b>	<b>60</b>
<b>SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ .....</b>	<b>61</b>



## ÚVOD

Společné jmění manželů (dále jen „SJM“) bylo, je a vždy bude velmi diskutovaným tématem od chvíle, kdy byl v občanském právu hmotném tento právní termín zaveden. Manželství vzniká za účelem založení rodiny. Fakt, že proběhne některý ze dvou typů obřadů dává rodině dojem jisté úplnosti, formálnosti. Jenže ne vždy tomu tak v realitě bývá a dochází ke kolizním situacím, oddělení domácností, rozvodům, následným vypořádáním.

Otázky ohledně vypořádání společného jmění by měly být vždy řešeny v nejlepším zájmu dítěte. Lidská povaha ale čas od času nabere jiný směr, než tento uzákoněný a dochází tak k „obohacování“ jedné ze stran. Myslím tím, pokud se dva lidé rozcházejí, nemají kompaktní vztah a nemohou-li se dohodnout o svém majetku, vždy na tom jedna strana bude lépe. Samozřejmě, v zákoně se o tomto nedozvíme, protože se jedná spíše o subjektivní pocit dotyčného a citová stránka věci se v zákoně neřeší.

Kupříkladu, žena s dítětem by potřebovala dům, ve kterém bydlí, ale nemůže si dovolit vyplatit svého manžela. Výsledkem situace bude, že se dům prodá, manželé se podělí, ale žena se bude muset odstěhovat do jiných prostor, na které není zvyklá, její potomek na to není připraven...

Zkrátka, vždy musí dojít ke změně – a ta nebývá vždy příhodná. Právní jednání má za příčinu právní následky, které jsou v něm popsány. Ať se jedná o sňatek, vznik společného jmění nebo rozvod.

A všechny tyto jmenované aspekty vedly k tomu, že se autorka rozhodla psát práci na téma Společné jmění manželů. Důvodem byla také touha rozumět tomuto tématu, prostudovat potřebné materiály, utřídit a analyzovat odbornou literaturu za účelem připravenosti pro život. Právní úprava společného jmění prodělala v důsledku sepsání Nového občanského zákoníku změny, které budou v této práci zmíněny.

Bakalářská práce je celá prací teoretickou, věnovat se bude staré i nové právní úpravě rodinného práva a jejich komparaci. Bude se jednat zejména o podrobnou studii zákonů – konkrétně především zákona o rodině<sup>1</sup> (dále jen ZoR), občanského zákoníku<sup>2</sup> (dále jen OZ) a nového občanského zákoníku<sup>3</sup> (dále jen NOZ<sup>4</sup>) a užiji taktéž odbornou literaturu a jiné zdroje. Cílem této práce je především přiblížit problematiku společného jmění a zabývat se úpravou majetkových vztahů.

Ve své práci jistě neobsáhnu veškerou problematiku, která se společného jmění manželů týká. Je to téma velmi rozsáhlé a není v možnostech bakalářské práce jej popsat dostatečně dopodrobna. Zaměřením mé práce bude zejména komparace změn ve staré a nové právní úpravě, porovnání odlišností v relevantní odborné literatuře.

V průběhu psaní práce bylo publikováno pár odborných knih, ale zejména při počátcích psaní nebyla kvalitní literatura k NOZ dostačující. Oproti tomu k OZ, i vzhledem k tomu, že byl účinný od roku 1964, je literatury nadbytek a bylo nutné ji protřídit.

Svou práci dělím na šest zásadních kapitol, která jsou pak rozděleny na dílčí úseky. Hlavními kapitolami jsou nabytí do společného jmění, manželské majetkové právo, společné jmění manželů a podnikání, evropské právní úpravy společného jmění manželů, vypořádání společného jmění, zánik společného jmění.

---

<sup>1</sup> Zákon o rodině – č. 94/1963 Sb. Zákony od [centrum.cz](http://centrum.cz). *Centrum.cz* [online]. [cit. 2016-02-17]. Dostupné z: <http://zakony.centrum.cz/zakon-o-rodine>

<sup>2</sup> *ÚZ č.569 Občanský zákoník a související předpisy, podle stavu k 1.1.2007*. In.: Sagit, a.s., 2006, č. 40/1964 Sb.

<sup>3</sup> *ÚZ č.900 Nový občanský zákoník, podle stavu k 1.1.2014*. In.: Sagit, a.s., 2012, 89/2012 Sb.

<sup>4</sup> K použití zkratky NOZ je známo stanovisko nejvyššího soudu, viz. *Právní prostor* [online]. [cit. 2016-02-17]. Dostupné z: <http://www.pravniprostor.cz/clanky/rekodifikace/nejvyssi-soud-motorem-soukromopravni-rekodifikace>

# 1 MANŽELSTVÍ

## 1.1 Předpoklad k nabytí do SJM

K nabytí do společného jmění je potřebný jeden předpoklad – vznik manželství. Manželství vzniká nezávislým a úplným projevem vůle muže a ženy, kteří chtějí vstoupit do manželství, že spolu uzavírají manželství.<sup>5</sup>

Právní úprava pamatuje i na zdánlivé a neplatné manželství. Základní rozdíl je v tom, že zdánlivé manželství nevzniklo a soud může určit, že manželství není, i bez návrhu. V případě neplatnosti manželství se jedná zejména o problém zákonných překážek manželství. Zde ale soud rozhoduje až na návrh každého, kdo na tom má právní zájem.<sup>6</sup>

Co se týče zdánlivého manželství, bezodkladně poté, kdy soud určí, že manželství není, se rozhodne o právech a povinnostech rodičů ke společnému dítěti, jakož i o otázce otcovství. Podle své povahy se posuzují majetkové povinnosti a práva manželů.

Při uzavření manželství se manželství za platné považuje, pokud není prohlášen opak.<sup>7</sup> Je potřeba, aby bránila v uzavření manželství zákonná překážka a musí být podán návrh na neplatnost. Pokud není prohlášení o neplatnosti, manželství je platné a tím vzniká společné jmění.

Jelikož starý občanský zákoník (č. 40/1964 Sb.) se ve svém znění vyslovuje pouze ke společnému jmění manželů, pro informace ke vzniku společného jmění musíme sáhnout do zákona o rodině č. 94/1963 Sb.

---

<sup>5</sup> ÚZ č.900 Nový občanský zákoník, podle stavu k 1.1.2014. In: . Sagit, a.s., 2012, č. 89/2012 Sb. §656 odst.1

<sup>6</sup> ÚZ č.900 Nový občanský zákoník, podle stavu k 1.1.2014. In: . Sagit, a.s., 2012, č. 89/2012 Sb. §680

<sup>7</sup> ÚZ č.900 Nový občanský zákoník, podle stavu k 1.1.2014. In: . Sagit, a.s., 2012, č. 89/2012 Sb. §681

Ve staré právní úpravě je stanoveno, že „*manželství je trvalé společenství muže a ženy založené zákonem stanoveným způsobem.*“<sup>8</sup> Jelikož je v této větě uvedeno, že manželství je založeno zákonem stanoveným způsobem, je jisté, že je k tomu nutné svobodné úplné souhlasné prohlášení, jak stanoví §3 OZ.

Následující právní úprava je ve svém smyslu totožná v případě občanských a církevních sňatků, potřebných dokladů, uzavírání sňatku v cizině, zastupování v běžných záležitostech rodiny (dle terminologie NOZ se jedná o míru přiměřenou majetkovým poměrům).

Malá odlišnost je u zastupování snoubence – starý zákoník stanovoval, že zástupce musí být stejného pohlaví jako snoubenec. V NOZ to tak již být nemusí. Zástupce snoubence na základě plné moci může být i pohlaví stejného.<sup>9</sup>

Zákon o rodině upravuje dle terminologie NOZ i zákonné překážky manželství, jen je neustanovuje pod tímto nadpisem, leč je pouze taxativně vyjmenovává a popisuje v příslušných paragrafech - §11-14.<sup>10</sup>

*„Manželství se uzavírá tak, že osoba jednající za orgán veřejné moci, anebo osoba, která jedná za orgán oprávněné církve, položí snoubencům jako oddávající otázku, zda spolu chtějí vstoupit do manželství; kladnou odpovědí obou snoubenců vznikne manželství. Manželství vznikne i jinak, je-li zřejmé, že snoubenci prohlašují svou sňatečnou vůli.“*<sup>11</sup>

## 1.2 Způsoby, jakými může dojít ke vzniku manželství

Ke vzniku manželství může dojít dvěma způsoby – pomocí občanského či církevního sňatku. Zákon o rodině tyto dva způsoby upravuje hned v §4 , možnost

<sup>8</sup> *Zákon o rodině – č. 94/1963 Sb. Zákony od centrum.cz. Centrum.cz [online]. [cit. 2016-02-17]. Dostupné z: <http://zakony.centrum.cz/zakon-o-rodine> §1*

<sup>9</sup> *ÚZ č.900 Nový občanský zákoník, podle stavu k 1.1.2014. In: . Sagit, a.s., 2012, č. 89/2012 Sb. §669*

<sup>10</sup> *Zákon o rodině – č. 94/1963 Sb. Zákony od centrum.cz. Centrum.cz [online]. [cit. 2016-02-17]. Dostupné z: <http://zakony.centrum.cz/zakon-o-rodine> §11-14*

<sup>11</sup> *ÚZ č.900 Nový občanský zákoník, podle stavu k 1.1.2014. In: . Sagit, a.s., 2012, č. 89/2012 Sb. §659*

uzavřít sňatek v cizině je uvedena v §5 , doklady potřebné k uzavření sňatku jsou popsány v §6 .

K uzavření sňatku může dojít taktéž v přímém ohrožení života – jak zmiňuje §7 zákona o rodině a § 667 NOZ.

Důležitým faktem, na kterém se musí snoubenci shodnout, je příjmení. Tato problematika je obsahem §8 zákona o rodině a § 660 NOZ. Právní úprava v obou předpisech je ve svém smyslu totožná, až na fakt, že NOZ umožňuje změnu příjmení na jednotné i dodatečně, pokud si manželé svá příjmení ponechali. Je k tomu nutné učinit prohlášení orgánu veřejné moci o dohodě na společném příjmení jednoho z nich.<sup>12</sup>

Je relevantní taktéž uvést, že byl-li uzavřen občanský sňatek, nemají nadcházející náboženské obřady právní následky. Byl-li uzavřen církevní sňatek, nelze poté uzavřít sňatek občanský (§10 ZoR a podobně §670 NOZ).

Jak bylo již výše zmíněno, §4 Zákona o rodině upravuje občanské a církevní sňatky. V případě občanského sňatku se prohlášení o uzavření manželství činí před starostou, místostarostou nebo pověřeným členem zastupitelstva obce, městské části hlavního města Prahy, městských obvodů nebo městech částí územně členěných statutárních měst, které jsou matričním úřadem.<sup>13</sup> Podmínka matričního úřadu nemusí být dodržena, pokud je jeden ze snoubenců přihlášen k trvalému pobytu v jeho správním obvodu.<sup>14</sup>

Prohlášení o uzavření manželství lze také činit i před primátorem hlavního města Prahy, náměstkem primátora hlavního města Prahy nebo pověřeným členem zastupitelstva hlavního města Prahy, jakož i před primátorem statutárního města, náměstkem primátora statutárního města nebo pověřeným členem zastupitelstva statutárního města.

---

<sup>12</sup> *ÚZ č.900 Nový občanský zákoník, podle stavu k 1.1.2014.* In: . Sagit, a.s., 2012, č. 89/2012 Sb. §661 odst.2

<sup>13</sup> *Zákon o rodině – č. 94/1963 Sb. Zákony od centrum.cz. Centrum.cz [online]. [cit. 2016-02-17]. Dostupné z: <http://zakony.centrum.cz/zakon-o-rodine>. §4 odst. 1*

<sup>14</sup> *Zákon o rodině – č. 94/1963 Sb. Zákony od centrum.cz. Centrum.cz [online]. [cit. 2016-02-17]. Dostupné z: <http://zakony.centrum.cz/zakon-o-rodine> §4 odst. 2*

Přítomnost zaměstnance místně příslušného matričního úřadu je v předchozích případech prohlášení o uzavření manželství nutná.<sup>15</sup>

V NOZ se tyto formulace nevyskytují. NOZ stanovuje, jakou formou je možné sňatek uzavřít a dle tohoto kritéria člení sňatky na občanské a církevní.<sup>16</sup> V NOZ je dále výslovně napsáno, že jiný právní předpis stanoví, kdo je oprávněný orgán veřejné moci provádějící sňatečný obřad.<sup>17</sup> U církevního sňatku je oprávněná osoba pověřena církví.

Matriční úřad má také pravomoc povolit konání sňatečního obřadu na jakémkoliv místě. Podmínkou je, aby toto zvolené místo spadalo do správního obvodu dotyčného matričního úřadu. Přihlíží se k vůli snoubenců.<sup>18</sup>

Zákon o rodině myslí i na přímé ohrožení života snoubence – pak je možnost uzavřít manželství před kterýmkoli obecním úřadem.<sup>19</sup> Další specifikace tohoto uzavírání manželství je uvedena v §7 zákona o rodině. Podobně je tomu také v §667 odst. 1 a 2 nového občanského zákoníku.

Pro církevní sňatek platí, že prohlášení o uzavření manželství učiní snoubenci před příslušným orgánem církve, a to před osobou pověřenou oprávněnou církví ebo náboženskou společností<sup>20</sup>. Manželství se uzavírá na místě určeném vnitřními předpisy církve nebo náboženské společnosti.<sup>21</sup>

U církevního sňatku je důležité, že může být uzavřen až poté, co snoubenci předloží oddávajícímu osvědčení vydané příslušným matričním úřadem (ne starší tří

---

<sup>15</sup> *Zákon o rodině – č. 94/1963 Sb. Zákony od centrum.cz. Centrum.cz [online]. [cit. 2016-02-17].*

Dostupné z: <http://zakony.centrum.cz/zakon-o-rodine> §4 odst. 3

<sup>16</sup> *ÚZ č.900 Nový občanský zákoník, podle stavu k 1.1.2014.* In: . Sagit, a.s., 2012, č. 89/2012 Sb. §657 odst. 1 a 2

<sup>17</sup> *ÚZ č.900 Nový občanský zákoník, podle stavu k 1.1.2014.* In: . Sagit, a.s., 2012, č. 89/2012 Sb. §658 odst. 1

<sup>18</sup> *Zákon o rodině – č. 94/1963 Sb. Zákony od centrum.cz. Centrum.cz [online]. [cit. 2016-02-17].*

Dostupné z: <http://zakony.centrum.cz/zakon-o-rodine> §4 odst. 4 a *ÚZ č. 900 Nový občanský zákoník, podle stavu k 1.1.2014.* In: . Sagit, a.s., 2012, č. 89/2012 Sb. §663 odst. 1

<sup>19</sup> *Zákon o rodině – č. 94/1963 Sb. Zákony od centrum.cz. Centrum.cz [online]. [cit. 2016-02-17].*

Dostupné z: <http://zakony.centrum.cz/zakon-o-rodine> §4 odst. 5

<sup>20</sup> Zákon č. 308/1991 Sb., o svobodě náboženské víry a postavení církve a náboženských společností

<sup>21</sup> *Zákon o rodině – č. 94/1963 Sb. Zákony od centrum.cz. Centrum.cz [online]. [cit. 2016-02-17].*

Dostupné z: <http://zakony.centrum.cz/zakon-o-rodine> §4a odst. 2

měsíců, v NOZ šest měsíců<sup>22</sup>) o tom, že jsou splněny všechny podmínky pro uzavření platného manželství.<sup>23</sup>

Orgán státem registrované církve (náboženské společnosti), jež je účastníkem uzavírání příslušného manželství, je povinen do tří pracovních dnů od uzavření manželství doručit protokol o tomto úkonu dotyčným matričním úřadu, v jehož správním obvodu bylo manželství uzavřeno.<sup>24</sup>

### 1.3 Způsobilost uzavřít manželství a zákonné překážky

Právní úprava v NOZ říká, že manželství může uzavřít každý, pokud mu v tom nebrání zákonná překážka. Je to jiná formulace §1 zákona o rodině č.94/1963Sb., který stanovuje, že manželství je trvalé společenství muže a ženy založené zákonem stanoveným způsobem. Vycházíme tedy z faktu, že jak v současné, tak i ve staré právní úpravě se vznik manželství vždy opírá o zákon.

Manželství nemůže uzavřít nezletilý, který není plně svéprávný. Soud může ve výjimečných případech povolit uzavření manželství nezletilému, který není plně svéprávný a dovršil šestnácti let věku, jsou-li pro to důležité důvody.<sup>25</sup>

Mezi tyto důvody považujeme situaci, kdy je dotyčný starší šestnácti let, je v očekávání (či partner) a soud rozhodne o zsvěprávnění. Pokud by k tomuto povolení soudu nedošlo, manželství by vzniklo, ale mohlo by být prohlášeno za neplatné.

§30 odst. 2 NOZ stanoví, že *„před nabytím zletilosti se plně svéprávnosti nabývá přiznáním svéprávnosti, nebo uzavřením manželství. Svéprávnost nabytá uzavřením*

---

<sup>22</sup> ÚZ č.900 Nový občanský zákoník, podle stavu k 1.1.2014. In: . Sagit, a.s., 2012, č. 89/2012 Sb. §666 odst. 1

<sup>23</sup> Zákon o rodině – č. 94/1963 Sb. Zákony od centrum.cz. Centrum.cz [online]. [cit. 2016-02-17]. Dostupné z: <http://zakony.centrum.cz/zakon-o-rodine> §4b odst. 2

<sup>24</sup> Zákon o rodině – č. 94/1963 Sb. Zákony od centrum.cz. Centrum.cz [online]. [cit. 2016-02-17]. Dostupné z: <http://zakony.centrum.cz/zakon-o-rodine> §4b odst. 3 a NOZ §666 odst. 2

<sup>25</sup> ÚZ č.900 Nový občanský zákoník, podle stavu k 1.1.2014. In: . Sagit, a.s., 2012, č. 89/2012 Sb. § 672 odst. 2

*manželství se neztrácí ani zánikem manželství, ani prohlášením manželství za neplatné.*<sup>26</sup>

V této rovině stojí za zmínku pojem zhojení manželství, jinak také konvalidace. Speciálně se pak používá v případě neplatnosti manželství, jestliže do doby, než soud manželství za neplatné prohlásí, odpadnou překážky jeho platnosti. Tím se manželství stane platným. Podle §11 zákona o rodině by se tak mohlo stát např. tehdy, jestliže by platnosti manželství bránila překážka bigamie a dřívější manželství by zaniklo nebo samo bylo prohlášeno za neplatné. Podobná situace je nastíněna v §13 zákona o rodině, tedy pokud by nezletilý manžel dovršil osmnácti let věku, případně pokud by manželka otěhotněla. Nesmíme ale zapomenout na to, že rozhodnutí je v moci soudu. Za tehdejší úpravy, i nyní.<sup>27</sup>

Pokud soud nabytí svéprávnosti povolí, osoba nabývá plné svéprávnosti. Zánikem manželství tato osoba svéprávnosti nepozbývá.<sup>28</sup>

Dále zákon stanoví, že manželství nemůže uzavřít osoba, jejíž svéprávnost byla v této oblasti omezena.<sup>29</sup> V NOZ je tato formulace přesnější; v ZoR je pouze obecné vymezení (§14 odst. 1, kdy manželství nemůže uzavřít osoba, jež je svéprávnosti zbavena).

Vzhledem ke kulturním tradicím naší země manželství nemůže uzavřít ani osoba, která *„již dříve uzavřela manželství, ani osoba, která již dříve vstoupila do registrovaného partnerství nebo jiného obdobného svazku uzavřeného v zahraničí, a toto manželství, registrované partnerství nebo jiný obdobný svazek uzavřený v zahraničí trvá.*“<sup>30</sup>

---

<sup>26</sup> ÚZ č.900 Nový občanský zákoník, podle stavu k 1.1.2014. In: . Sagit, a.s., 2012, č. 89/2012 Sb. §30 odst.2

<sup>27</sup> ÚZ č.900 Nový občanský zákoník, podle stavu k 1.1.2014. In: . Sagit, a.s., 2012, č. 89/2012 Sb. § 682

<sup>28</sup> Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22.9.2011, sp. Zn. 30Cdo 2185/2010.. Nejvyšší soud [online]. Nejvyšší soud, 2011 [cit. 17. 2. 2016]. Dostupné z: [http://www.nsouid.cz/Judikatura/judikatura\\_ns.nsf/WebSearch/A462D04EE8D12BC0C1257A4E00656895?openDocument&Highlight=0](http://www.nsouid.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/A462D04EE8D12BC0C1257A4E00656895?openDocument&Highlight=0)

<sup>29</sup> ÚZ č.900 Nový občanský zákoník, podle stavu k 1.1.2014. In: . Sagit, a.s., 2012, č. 89/2012 Sb. §673

<sup>30</sup> ÚZ č.900 Nový občanský zákoník, podle stavu k 1.1.2014. In: . Sagit, a.s., 2012, č. 89/2012 Sb. §674



Zákonnou překážkou velice logickou shledává §675, kdy manželství nemůžou uzavřít předci a potomci, ani sourozenci. Totéž platí v případě osob, jejichž příbuzenství vzniklo osvojením. Podobná situace platí i mezi poručníkem a poručenem, mezi dítětem a osobou, do jejichž péče bylo dítě svěřeno, nebo pěstounem a svěřeným dítětem.

§14 odst. 3 OZ obsahuje veskrze podobnou formulaci, jako §673 NOZ, a to

*„Manželství nemůže uzavřít osoba stížená duševní poruchou, která by měla za následek omezení nebo zbavení způsobilosti k právním úkonům. Soud však může osobě, která je stížena duševní poruchou, která by měla za následek omezení způsobilosti k právním úkonům, uzavření manželství povolit, je-li zdravotní stav osoby slučitelný s účelem manželství.“<sup>31</sup>*

Za povšimnutí stojí, že je zde výslovně zmíněno, že manželství nemůže uzavřít osoba stížená duševní poruchou; je-li ale zdravotní stav osoby slučitelný s účelem manželství, po rozhodnutí soudu manželství uzavřít lze. V NOZ takováto přesnější formulace chybí.

Společné jmění manželů s touto problematikou zdánlivě nesouvisí, ovšem SJM vznikne, pokud je manželství platné, proto jsou zde zmíněny zákonné překážky manželství a otázka způsobilosti. Stejně je tomu tak v následující kapitole.

#### **1.4 Zdánlivé manželství**

*„Manželství nevznikne, pokud alespoň u jedné z osob, které hodlaly uzavřít manželství, nebyly v projevu vůle o vstupu do manželství nebo ve sňatečném obřadu nebo v souvislosti s ním splněny takové náležitosti, na jejichž splnění je k tomu, aby manželství vzniklo, nutno bezvýhradně trvat.“<sup>32</sup>*

Zde je vidět provázanost právní úpravy NOZ ve zdánlivosti a neplatnosti manželství. §684 odst. 1 totiž upravuje, že soud prohlásí manželství za neplatné na

---

<sup>31</sup> *Zákon o rodině – č. 94/1963 Sb. Zákony od centrum.cz. Centrum.cz [online]. [cit. 2016-02-17]. Dostupné z: <http://zakony.centrum.cz/zakon-o-rodine> . §14 odst.3*

<sup>32</sup> *ÚZ č.900 Nový občanský zákoník, podle stavu k 1.1.2014. In: . Sagit, a.s., 2012, č. 89/2012 Sb. . §677 odst.1*

návrh manžela, jehož projev vůle o vstupu do manželství byl učiněn pod nátlakem či v omylu.

V případě, že bylo manželství uzavřeno formou církevního sňatku, náleží k těmto náležitostem i skutečnost uzavření sňatku před orgánem oprávněné církve. Neprovádí-li se sňatečný obřad v případě přímého ohrožení života snoubence, jsou těmito skutečnostmi i osvědčení matričního úřadu, že snoubenci splnili veškeré požadavky zákona pro uzavření manželství, jakož i mezi vydáním tohoto osvědčení a uzavřením sňatku uplynulo nejdéle šest měsíců.<sup>33</sup>

Soud může určit, že manželství není, i bez návrhu.<sup>34</sup> Neprodleně poté rozhodne o otcovství ke společnému dítěti a povinnostech a právech rodičů k tomuto dítěti. Majetkové povinnosti a práva zdánlivých manželů se posuzují dle své povahy jednotlivě. Není-li jiná možnost, užijí se ustanovení o bezdůvodném obohacení. Při určování práv a povinností manželů je třeba brát ohled na muže či ženu jednající v dobré víře, jakož i na práva a právní zájmy společných dětí a třetích osob.<sup>35</sup>

## 1.5 Neplatnost manželství

Došlo-li k uzavření manželství ačkoliv tomu bránila zákonná překážka, soud prohlásí manželství za neplatné na návrh každého, kdo na tom má právní zájem.<sup>36</sup> Výjimkou z tohoto pravidla je situace, kdy manželství bránila překážka svéprávnosti.

Manželství je považováno za platné, dokud není prohlášen opak. Pakliže se manželství prohlásí za neplatné, je považováno za neuzavřené. Nelze tak učinit, pokud již manželství zaniklo nebo pokud již došlo k nápravě.<sup>37</sup>

---

<sup>33</sup> ÚZ č.900 Nový občanský zákoník, podle stavu k 1.1.2014. In: . Sagit, a.s., 2012, č. 89/2012 Sb. §666 odst. 1

<sup>34</sup> ÚZ č.900 Nový občanský zákoník, podle stavu k 1.1.2014. In: . Sagit, a.s., 2012, č. 89/2012 Sb. §678

<sup>35</sup> ÚZ č.900 Nový občanský zákoník, podle stavu k 1.1.2014. In: . Sagit, a.s., 2012, č. 89/2012 Sb. § 679 odst. 2

<sup>36</sup> ÚZ č.900 Nový občanský zákoník, podle stavu k 1.1.2014. In: . Sagit, a.s., 2012, č. 89/2012 Sb. § 680

<sup>37</sup> ÚZ č.900 Nový občanský zákoník, podle stavu k 1.1.2014. In: . Sagit, a.s., 2012, č. 89/2012 Sb. §81 a 682

Pokud bylo počato dítě, které se narodilo živé a jejich rodiče uzavřeli manželství jako nezletilí, kteří nejsou plně svéprávní, nebo jsou osobou, která má v této oblasti omezenou svéprávnost, manželství nelze prohlásit za neplatné.<sup>38</sup>

*„Soud prohlásí manželství za neplatné na návrh manžela, jehož projev vůle o vstupu do manželství byl učiněn pod nátlakem spočívajícím v užití násilí nebo vyhrožováním násilím nebo jehož projev vůle o vstupu do manželství byl učiněn jen v důsledku omylu o totožnosti snoubence nebo o povaze sňatečného právního jednání. Návrh lze podat nejpozději do jednoho roku ode dne, kdy tak manžel mohl vzhledem k okolnostem nejdříve učinit, popřípadě kdy se dozvěděl o pravém stavu věci.“<sup>39</sup>*

Zákon řeší i situaci, kdy během řízení o neplatnosti manželství zanikne manželství z důvodu smrti manžela a druhý manžel, který podal návrh na vyslovení neplatnosti, na tomto návrhu trvá. V tomto případě soud manželství prohlásí za neplatné.<sup>40</sup>

Soud prohlásí manželství za neplatné i bez návrhu, a to i v případě, že již zaniklo, pokud bylo uzavřeno osobou, která již uzavřela manželství dříve, nebo která již vstoupila do registrovaného partnerství nebo jiného podobného svazku uzavřeného v zahraničí, pokud takový svazek či takové manželství stále trvá.<sup>41</sup> Toto tvrzení vychází i z faktu, který je vysvětlen v §674 NOZ, že manželství (registrované partnerství) nemůže uzavřít osoba, která již dříve do manželství (registrované partnerství) vstoupila.

---

<sup>38</sup> ÚZ č.900 Nový občanský zákoník, podle stavu k 1.1.2014. In: . Sagit, a.s., 2012, č. 89/2012 Sb. §683

<sup>39</sup> ÚZ č.900 Nový občanský zákoník, podle stavu k 1.1.2014. In: . Sagit, a.s., 2012, č. 89/2012 Sb. §684 odst.1

<sup>40</sup> NOVOTNÝ, P. *Nový občanský zákoník*. 1. vyd. Praha: Grada, 2014, 194 s. Právo pro každého (Grada). ISBN 9788024751672. str. 25

<sup>41</sup> ÚZ č.900 Nový občanský zákoník, podle stavu k 1.1.2014. In: . Sagit, a.s., 2012, č. 89/2012 Sb. §685a

Soud prohlásí manželství za neplatné i bez návrhu, a to i v případě, že již zaniklo, pokud bylo uzavřeno mezi předkem a potomkem, mezi sourozencem nebo mezi osobami, jejichž příbuzenství vzniklo osvojením.<sup>42</sup>

Je to velmi logické vyústění situace, kdy by mohlo dojít k incestu a zdravotním komplikacím.<sup>43</sup> Důvodová zpráva k právní úpravě styku mezi příbuznými klade důraz především na zdraví potomstva a také na lidskou důstojnost. Zařazení styku mezi příbuznými do kategorie trestných činů proti lidské důstojnosti zde najde své opodstatnění.

Zde je zajímavé zmínit, že ne ve všech evropských zemích je to stejné. Jistá diference je k nalezení kupříkladu ve Francii, kde je upuštěno od trestů za sexuální vztahy mezi příbuznými již od roku 1810.<sup>44</sup> Dalším příkladem může být stát Wisconsin v USA, kde považují za incest i pohlavní styk s bratrancem či sestřenicí, a to i z druhého kolene.<sup>45</sup>

*„O povinnostech a právech muže a ženy, jejichž manželství bylo prohlášeno za neplatné, ke společnému dítěti a o jejich majetkových povinnostech a právech v době po prohlášení manželství za neplatné platí ustanovení o povinnostech a právech rozvedených manželů ke společnému dítěti a o jejich majetkových povinnostech a právech v době po rozvodu obdobně.“<sup>46</sup>*

Dalším bodem v rozhodování o majetkových povinnostech a právech, kdy je třeba brát ohled na toho, kdo jednal v dobré víře, je situace z §684 NOZ, kdy byl uzavřen sňatek pod nátlakem či chyběl projev vůle.

Můžeme si povšimnout, že otázky zdánlivého a neplatného manželství jsou daleko podrobněji a srozumitelněji upraveny v Novém občanském zákoníku. Zákon

---

<sup>42</sup> ÚZ č.900 Nový občanský zákoník, podle stavu k 1.1.2014. In: . Sagit, a.s., 2012, č. 89/2012 Sb. §685 b)

<sup>43</sup> Trestní zákoník č. 40/2009 Sb. v ustanovení § 188 hovoří o souloži mezi příbuzným v přímé linii nebo se sourozencem, kterou trestá trestem odnětí svobody až na tři roky

<sup>44</sup> *Je incest zločinem? V mnoha zemích EU ne.* Dostupné také z: <http://zpravy.aktualne.cz/je-incest-zlocinem-v-mnoha-zemich-eu-ne/r~i:article:632856/>

<sup>45</sup> *Punishments.* Dostupné také z: <http://incest.uslegal.com/punishments/>

<sup>46</sup> ÚZ č.900 Nový občanský zákoník, podle stavu k 1.1.2014. In: . Sagit, a.s., 2012, č. 89/2012 Sb.. §686 odst. 1

o rodině podává v paragrafech 15-17 velmi jednoduchý výčet situací, kdy prohlásit manželství za neplatné.

## 2 MANŽELSKÉ MAJETKOVÉ PRÁVO

Manželské majetkové právo představuje soubor právních ustanovení týkajících se majetkových poměrů manželů. Některé majetkové záležitosti manželů – výživné, bydlení a dědické právo jsou upraveny odděleně. NOZ také věnuje pozornost zvláštním ustanovením proti domácímu násilí - §751 – 753, která ve starším právním předpisu, zákonu o rodině, chyběla.

NOZ stanoví, že vše, co manželům náleží, má jistou majetkovou hodnotu a není vyloučeno z právních poměrů, patří do SJM.<sup>47</sup> Tento fakt neplatí, jestliže na základě zákona SJM zanikne.

Zákon č.89/2012 Sb. Nově utváří tři režimy, v jakém SJM funguje. Jedná se zákonný režim, smluvený režim a režim založený rozhodnutím soudu.<sup>48</sup>

OZ tuto terminologii nepoužíval, nicméně o problematice se vyjadřoval v jednotlivých ustanoveních - §143a, §147 a §148.

*„Manželé mohou smlouvou uzavřenou formou notářského zápisu rozšířit nebo zúžit stanovený rozsah společného jmění manželů.“*<sup>49</sup>

*„Manželé mohou smlouvou uzavřenou formou notářského zápisu upravit správu společného jmění odchylně.“*<sup>50</sup>

*„Soud může ze závažných důvodů na návrh některého z manželů zúžit společné jmění manželů....“*<sup>51</sup>

---

<sup>47</sup> ÚZ č.900 Nový občanský zákoník, podle stavu k 1.1.2014. In: . Sagit, a.s., 2012, č. 89/2012 Sb. §709 odst. 1

<sup>48</sup> ÚZ č.900 Nový občanský zákoník, podle stavu k 1.1.2014. In: . Sagit, a.s., 2012, č. 89/2012 Sb. § 708 odst.2

<sup>49</sup> ÚZ č.569 Občanský zákoník a související předpisy, podle stavu k 1.1.2007. In.: Sagit, a.s., 2006, č. 40/1964 Sb., §143a

<sup>50</sup> ÚZ č.569 Občanský zákoník a související předpisy, podle stavu k 1.1.2007. In.: Sagit, a.s., 2006, č. 40/1964 Sb. §147

<sup>51</sup> ÚZ č.569 Občanský zákoník a související předpisy, podle stavu k 1.1.2007. In.: Sagit, a.s., 2006, č. 40/1964 Sb. §148

Za zmínění také stojí, že význam soudní praxe je pro hlubší porozumění zkoumaného právního institutu zásadní. Platná právní úprava neobsahuje vždy a dopodrobna vyčerpávající odpovědi na otázky, která právní praxe u soudů každodenně přináší. Význam této soudní praxe je nezanedbatelný i ve státech, kde úprava manželských majetkových vztahů je daleko podrobnější než česká právní úprava.<sup>52</sup>

## 2.1 Předmanželská smlouva

Existence institutu tzv. předmanželské smlouvy je projevem smluvní volnosti a autonomie vůle, jakožto hlavní zásady občanského zákoníku. Již § 1 odst. 2 NOZ, a pokud to zákon výslovně nezakazuje, dává osobám možnost ujednat si práva a povinnosti odchylně od zákona. Autonomie vůle byla považována od začátku za zásadu, které se drželi tvůrci občanského zákoníku při tvorbě tohoto zákona. V rodinném právu se projevuje nejvíce právě v manželském majetkovém právu, a to kdy připouští, aby si snoubenci a manželé majetkové vztahy smluvně upravili a mohli se tak odchýlit od zákonného režimu.<sup>53</sup>

Tzv. Předmanželská smlouva může být snoubenci uzavřena z mnoha důvodů a může tak plnit několik funkcí. Jejím hlavním cílem je modifikace manželského majetkového režimu a navíc také správy majetkového společenství dle přání snoubenců. Často je v médiích uváděna jako užitečná v situacích, kdy jeden ze snoubenců podniká a přináší tak do společného soužití riziko zadlužení.<sup>54</sup>

*„Podnikající fyzická osoba odpovídá za své závazky celým svým majetkem. Pokud má manžela či manželku, ručí i partner. To je poměrně nebezpečná situace – ale lze se jí vyhnout ještě před svatbou. Stačí podepsat smlouvu. Tu, které se obecně říká předmanželská. Uzavření takové smlouvy doporučí "rozvodoví právníci" asi každému, ale podnikateli zvlášť. "Podnikatelův pracovní neúspěch totiž může rodinný*

---

<sup>52</sup>DVOŘÁK, J., SPÁČIL, J. *Společné jmění manželů v teorii a v judikatuře*. 3.vydání. Praha : Wolters Kluwer ČR, a.s., 2011, s.296, ISBN 978-80-7357-597-7 str. 35

<sup>53</sup> ÚZ č.900 Nový občanský zákoník, podle stavu k 1.1.2014. In: . Sagit, a.s., 2012, č. 89/2012 Sb. § 716 odst.1

<sup>54</sup> SÝKOROVÁ, Petra. *Idnes.cz* [online]. [cit. 2016-02-19]. Dostupné z: [http://finance.idnes.cz/predmanzelska-smlouva-nejdriv-k-notari-potom-k-oltari-pp8-/viteze.aspx?c=A080818\\_120728\\_viteze\\_hru](http://finance.idnes.cz/predmanzelska-smlouva-nejdriv-k-notari-potom-k-oltari-pp8-/viteze.aspx?c=A080818_120728_viteze_hru)

*rozpočet ohrozit daleko podstatněji než nezdar zaměstnance," varuje advokátka Hana Rosenová.*<sup>55</sup>

Podle § 143a odst. 3 OZ muž a žena, kteří chtějí uzavřít manželství, mohou smlouvou uzavřenou formou notářského zápisu upravit své budoucí majetkové vztahy v manželství obdobně. Podle § 149a OZ pokud se dohody mezi manžely podle ustanovení § 143 a 149 týkají nemovitostí, musí mít písemnou formu a nabývají účinnosti vkladem do katastru.

Snoubenci mohou dohodou uzavřenou ve formě notářského zápisu vyhradit vznik SJM až ke dni zániku manželství (tato dohoda se netýká věcí tvořících obvyklé vybavení společné domácnosti).<sup>56</sup>

Znění zákona nebrání ani tomu, aby už jednou uzavřená smlouva nemohla být změněna. Například dohoda uzavřená o rozšíření rozsahu SJM může být změněna buď jiným rozšířením, nebo nahrazena zúžením anebo může v souvislosti s těmito změnami dojít k vyhrazení vzniku SJM ke konci manželství.<sup>57</sup>

Úprava smluveného režimu manželského majetkového práva v novém občanském zákoníku začíná § 716 NOZ. V jeho prvním odstavci je uvedeno, že snoubenci a manželé si mohou ujednat manželský majetkový režim odlišný od zákonného režimu. Ujednají-li si smluvený režim manželé, upraví zpravidla své povinnosti a práva týkající se již existujícího společného jmění. Ujednají-li se pro smluvený režim zpětný účinek, nepřihlíží se k tomu. Odstavec druhý téhož paragrafu stanovuje, že smlouva o manželském majetkovém režimu vyžaduje formu veřejné listiny.

Ustanovení § 718 odst. 3 NOZ zakazuje upravit smluvně podmínky týkající se obvyklého vybavení rodinné domácnosti. Jedinou výjimkou je situace, když v tzv.

---

<sup>55</sup> SÝKOROVÁ, Petra. *Idnes.cz* [online]. [cit. 2016-02-19]. Dostupné z: [http://finance.idnes.cz/predmanzelska-smlouva-nejdriv-k-notari-potom-k-oltari-pp8-viteze.aspx?c=A080818\\_120728\\_viteze\\_hru](http://finance.idnes.cz/predmanzelska-smlouva-nejdriv-k-notari-potom-k-oltari-pp8-viteze.aspx?c=A080818_120728_viteze_hru)

<sup>56</sup> ÚZ č.569 Občanský zákoník a související předpisy, podle stavu k 1.1.2007. In.: Sagit, a.s., 2006, č. 40/1964 Sb. § 143a odst. 2

<sup>57</sup> ÚZ č.569 Občanský zákoník a související předpisy, podle stavu k 1.1.2007. In.: Sagit, a.s., 2006, č. 40/1964 Sb. §143a odst.1



předmanželské smlouvě by tato úprava byla formulována s podmínkou, že jeden z manželů opustil trvale domácnost a odmítá se vrátit. Ustanovení § 719 NOZ vzápětí obsahuje další limit autonomie vůle a to zákaz ujednání, které by svými důsledky vyloučilo schopnost manžela zabezpečit rodinu. Toto ustanovení je v NOZ zcela nově, ač je to ovšem standardní součástí jiných právních řádů, jejichž úpravy, co se týče obsáhlosti, detailnosti a přesnosti, nelze s naším dosavadním přístupem srovnávat.<sup>58</sup>

*„Smlouvy manželů či snoubenců mohou obsahovat i uspořádání na případ zániku manželství rozvodem. Uspořádání na případ zániku manželství smrtí má kvalitu dědické smlouvy. Podmínkou ale je, aby byly splněny všechny náležitosti stanovené dědickým právem.“*<sup>59</sup> Dědické právo (právo na pozůstalost nebo na poměrný podíl z ní<sup>60</sup>) je upraveno v §1475 a následujících NOZ.

Dále dle § 720 odst. 1 NOZ smlouva snoubenců o manželském majetkovém režimu nabývá účinnosti uzavřením manželství. Týká-li se smlouva již existující věci zapsané do veřejného seznamu, lze provést zápis změny do tohoto seznamu změny až po uzavření manželství.<sup>61</sup>

Účinnost předmanželské smlouvy mezi snoubenci nastává uzavřením manželství, tedy obligační účinky mezi stranami nastávají už jejím podpisem, kdy například bez souhlasu druhé strany nelze změnit obsah smlouvy.<sup>62</sup>

Novinkou v novém občanském zákoníku je možnost uvolněného rodinného bydlení. Dle minulé právní úpravy vznikal společný nájem manželů ex lege, bez

---

<sup>58 58</sup> *Justice.cz: Občanský zákoník - důvodová zpráva* [online]. [cit. 2016-02-19]. Dostupné z: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/images/pdf/Duvodova-zprava-NOZ-konsolidovana-verze.pdf> ;str. 17; „k §719“

<sup>59</sup> *Justice.cz: Občanský zákoník - důvodová zpráva* [online]. [cit. 2016-02-19]. Dostupné z: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/images/pdf/Duvodova-zprava-NOZ-konsolidovana-verze.pdf> ;str. 177; „k §718“

<sup>60</sup> ÚZ č.900 Nový občanský zákoník, podle stavu k 1.1.2014. In: . Sagit, a.s., 2012, č. 89/2012 Sb. §1475 odst. 1

<sup>61</sup> ÚZ č.900 Nový občanský zákoník, podle stavu k 1.1.2014. In: . Sagit, a.s., 2012, č. 89/2012 Sb. §720 odst.2

<sup>62</sup> ÚZ č.900 Nový občanský zákoník, podle stavu k 1.1.2014. In: . Sagit, a.s., 2012, č. 89/2012 Sb. § 717 odst.2

možnosti odchýlení od smlouvy.<sup>63</sup> Nynější právní úprava, konkrétně §745 odst. 2 NOZ připouští možnost snoubenců ujednat si, že společný nájem nevznikne ani uzavřením manželství ani budoucím uzavřením nájemní smlouvy. Nicméně je důležité zmínit, že autonomie vůle zde není úplná, jelikož se musí dbát na ochranu slabší strany – v NOZ to znamená, že ekonomicky slabší manžel může namítnout neplatnost právního jednání, kdy druhý manžel disponuje bytem nebo domem, ve kterém se nachází rodinná domácnost.<sup>64</sup>

## 2.2 Zákonný režim

V případě, že se manželé nedohodnou na smluveném režimu, či nemusí jejich majetkové spory řešit soud, nastupuje režim, který upravuje zákon.

Majetek v zákonném režimu můžeme rozlišit na aktiva a pasiva, která budou níže podrobně vyložena. Aktivem slovník rozumí majetek či jmění, pasivem pak dluhy, závazky.<sup>65</sup>

Nově je v NOZ upravena zvlášť správa společného jmění v jednotlivých majetkových režimech, tento postup starý občanský zákoník neznal. Na první pohled je vidno, že v NOZ je úprava možných majetkových režimů daleko přehlednější, než tomu bylo v OZ.

Ustanovení společná, přechodná a závěrečná zmiňují v §3038., 3039 a 3040 jisté aspekty ke společnému jmění. Jedná se o věci, které náleží k obvyklému vybavení domácnosti – ty přestávají být dnem nabytí účinnosti NOZ součástí SJM. Dále, co bezúplatně nabyt jeden z manželů před dnem nabytí účinnosti NOZ, to není i nadále součástí SJM. A závěrem, součástí SJM není věc vydaná jednomu z manželů podle právních předpisů o restituci majetku, který měl vydanou věc ve vlastnictví před

---

<sup>63</sup> ÚZ č.569 *Občanský zákoník a související předpisy, podle stavu k 1.1.2007*. In.: Sagit, a.s., 2006, č. 40/1964 Sb. §703 odst.1

<sup>64</sup> ÚZ č.900 *Nový občanský zákoník, podle stavu k 1.1.2014*. In: . Sagit, a.s., 2012, č. 89/2012 Sb. §747 odst. 2

<sup>65</sup> *ABZ slovník cizích slov* [online]. [cit. 2016-02-24]. Dostupné z: <http://slovník-cizich-slov.abz.cz/>

uzavřením manželství nebo jemuž byla jako právnímu nástupci původního vlastníka věc vydána.

### 2.2.1 Aktiva

Dle NOZ je složkou SJM to, co získal jeden z manželů nebo k čemu přišli oba manželé společně za trvání manželství, vyjma toho, co

*„a) slouží osobní potřebě jednoho z manželů, b) nabyt darem, děděním nebo odkazem jen jeden z manželů, ledaže dárce při darování nebo zůstavitel v pořízení pro případ smrti projevil jiný úmysl, c) nabyt jeden z manželů jako náhradu nemajetkové újmy na svých přirozených právech, d) nabyt jeden z manželů právním jednáním vztahujícím se k jeho výlučnému vlastnictví, e) nabyt jeden z manželů náhradou za poškození, zničení nebo ztrátu svého výhradního majetku.“<sup>66</sup>*

Zákonný režim SJM je v Novém občanském zákoníku upraven obdobně jako v OZ, tedy platí pravidlo, že součástí SJM je to, čeho nabyt jeden z manželů nebo co získali oba manželé společně za trvání manželství.

Za předchozí právní úpravy bylo judikaturou dovozováno, že částí SJM jsou výnosy z toho, co je v majetku výhradně jednoho z manželů. Ustanovení §709 odst. 2 NOZ stanoví obnovné pravidlo, ale s tím rozdílem, že hovoří o zisku. Na první pohled se jedná o drobnou terminologickou změnu, ale při pohledu na definici zisku, zisk je rozdíl mezi výnosy a náklady, se můžou objevit jisté nesrovnalosti. Např. k jakému časovému rozmezí se má vznik zisku posuzovat (měsíc, účetní závěrka, den zániku SJM?), jak a jestli vůbec zohledňovat jednorázové náklady nepřiměřené majetkovým poměrům snoubenců vynaložené na zdroj výnosů, které vznikly těsně před počátkem SJM.<sup>67</sup>

<sup>66</sup> ÚZ č.900 Nový občanský zákoník, podle stavu k 1.1.2014. In: . Sagit, a.s., 2012, č. 89/2012 Sb. §709

<sup>67</sup> Epravo.cz [online]. [cit. 2016-02-19]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/institut-spolecneho-jmeni-manzelu-po-rekodifikaci-posledni-volani-95890.html>

§ 711 odst. 2 NOZ hovoří o tom, že částky výdělků, platu, mzdy, zisku a jiných hodnot z pracovní a jiné výdělečné činnosti se stávají součástí SJM v okamžiku, kdy manžel, který se o jejich získání přičinil, nabytí možnosti s nimi nakládat.

Obdobně je tomu v případě pohledávek z výhradního majetku jednoho z manželů, které mají být součástí SJM – součástí SJM se stávají dnem splatnosti.<sup>68</sup>

Podobně jako OZ, stanoví též § 709 odst. 3 NOZ, že částí SJM je podíl manžela v obchodní korporaci nebo družstvu. Oproti OZ je však současně vypuštěno pravidlo o tom, že účast jednoho manžela v obchodní korporaci nezakládá podíl druhého manžela. Samozřejmě uvažujeme, že se nejedná o situaci § 709 odst.1. výše uvedenou. Zůstává otázkou, zda tím vsutku bylo míněno, že nabytí obchodní participace jedním z manželů do SJM má za následek získání účasti druhého z manželů v korporaci ve smyslu vzniku „společného společníka“, nebo šlo o důvody jiné. Důvodová zpráva se k tomuto faktu nevyjadřuje.

Podstatné je sdělit, že v seznamu výjimek již není k nalezení majetek nabytý v rámci restitučních předpisů. Na tuto situaci pamatují ustanovení přechodná a závěrečná, kde se v §3040 NOZ vylučuje ze společného jmění majetek nabytý dle právních předpisů o restituci, který byl v majetku manžela před uzavřením manželství nebo jemuž byla věc vydána jakožto právnímu nástupci původního majitele.<sup>69</sup>

V NOZ je jasně určeno, za jakých podmínek je podíl jednoho manžela v obchodní společnosti či družstvu součástí společného jmění, kdy bude pohledávka z výhradního majetku pouze jednoho manžela spadat do společného jmění, a také kdy se součástí společného jmění stanou částky výdělků, mzdy, platu, zisku a jiných hodnot z pracovní a jiné výdělečné činnosti a další.<sup>70</sup>

---

<sup>68</sup> ÚZ č.900 Nový občanský zákoník, podle stavu k 1.1.2014. In: . Sagit, a.s., 2012, č. 89/2012 Sb. §711 odst. 3

<sup>69</sup> Institut společného jmění manželů po rekonstrukci – poslední volání?. In: *Www.epravo.cz* [online]. 29.10.2014 [cit. 2015-03-08]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/-95890.html>

<sup>70</sup> ÚZ č.900 Nový občanský zákoník, podle stavu k 1.1.2014. In: . Sagit, a.s., 2012, č. 89/2012 Sb. §715 odst.1

Bude-li řeč o návrzích de lege ferenda, dovolila bych si navrhnout, aby v budoucnu byla lépe upravena otázka společného jmění manželů a pojistného, neboť v OZ i v NOZ tato úprava chybí. Není nikde výslovně stanoveno, co s ohledem na pojištění je ve výlučném vlastnictví jednoho z manželů či spadá do jejich společného jmění.

Obecně lze vyvodit, že v první řadě závisí na tom, z jakých prostředků je pojistné hrazeno. Dle tohoto kritéria pak lze určit, zda-li považovat pojistné za předmět SJM či nikoliv.

### 2.2.2 Pasiva

Nová právní úprava říká, že částí SJM jsou dluhy převzaté za dobu trvání manželství, ledaže se dotýkají majetku, který je ve vlastnictví výhradně jednoho z manželů, a to v rozsahu, který převyšuje zisk z tohoto majetku nebo je převzal jen jeden z dvojice manželů bez souhlasu druhého a nejednalo se o obstarávání každodenních nebo běžných potřeb rodiny.<sup>71</sup>

*Jedná se o dluhy, které lze převzít – „takovými jsou jen dluhy soukromoprávní (nikoli veřejnoprávní), a jen závazky z řádného obligačního důvodu (nejde o závazky z porušení právní povinnosti). Pokud jde o účel, který byl převzetím dluhu sledován, bude třeba vždy hodnotit, za touto cestou měla být obstarávána běžná potřeba rodiny, anebo zda již šlo o záležitost, která potřebám, rodinné domácnosti po stránci kvalitativní a kvantitativní neodpovídá.“<sup>72</sup>*

Pasiva jsou ve staré právní úpravě vymezena v § 143 odst. 1 písm. b ), tedy do SJM patří závazky, které jednomu z manželů nebo oběma manželům společně získali za trvání manželství, s výjimkou závazků týkajících se majetku, který náleží výhradně jednomu z nich, a závazků, jejichž rozsah přesahuje míru přiměřenou

---

<sup>71</sup> ÚZ č.900 Nový občanský zákoník, podle stavu k 1.1.2014. In: . Sagit, a.s., 2012, č. 89/2012 Sb. §710

<sup>72</sup>Justice.cz: *Občanský zákoník - důvodová zpráva* [online]. [cit. 2016-02-19]. Dostupné z: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/images/pdf/Duvodova-zprava-NOZ-konsolidovana-verze.pdf> Str.. 175;,,K §709 až §711

majetkovým poměrům manželů, které převzal pouze jeden z nich bez souhlasu druhého.

V některých případech mohou nastat pochybnosti, zda závazek patří opravdu do společného jmění manželů nebo se jedná pouze o výlučný závazek jednoho z manželů. Tento problém řeší vyvratitelná právní domněnka – dle § 144 OZ, pokud není prokázán opak, má se za to, že závazky vzniklé za trvání manželství tvoří společné jmění manželů. V novém občanském zákoníku výslovně uvedená vyvratitelná právní domněnka chybí.

Zvlášť významnou změnou je to, že je možné postihnout výkonem rozhodnutí majetek patřící do SJM, ačkoli dluh vznikl jednomu z manželů za trvání SJM. Právní úprava §731 NOZ umožňuje věřiteli uspokojit pohledávku, která do SJM nenáleží (např. vznikla v souvislosti s výlučným majetkem manžela), z majetku spadajícího do společného jmění. Příkladem by mohl být závazek na výživném na děti z předchozího manželství a dluh na něm vzniklý.

Důležité je zmínit, že ustanovení §732 NOZ umožňuje projev druhého manžela takto: *„Vznikl-li dluh jen jednoho z manželů proti vůli druhého manžela, který nesouhlas projevil vůči věřiteli bez zbytečného odkladu poté, co se o dluhu dozvěděl, může být společné jmění postiženo jen do výše, již by představoval podíl dlužníka, kdyby bylo společné jmění zrušeno a vypořádáno podle § 742. To platí i v případě povinnosti manžela plnit výživné nebo jde-li o dluh z protiprávního činu jen jednoho z manželů nebo v případě, že dluh jen jednoho z manželů vznikl ještě před uzavřením manželství.“*<sup>73</sup>

§742 NOZ upravuje situaci, kdy nedojde do tří let od zúžení, zrušení nebo zániku SJM k vypořádání toho, co bylo dříve součástí SJM (§741), použijí se pravidla v něm uvedená, která budou popsána v jiné kapitole.

Je třeba také uvést, že OZ postrádá ustanovení o ochraně třetích osob, jako je tomu konkrétně v § 731 a § 732 NOZ.

---

<sup>73</sup> ÚZ č.900 Nový občanský zákoník, podle stavu k 1.1.2014. In: . Sagit, a.s., 2012, č. 89/2012 Sb. §732

## 2.3 Správa v zákonném režimu

Společné jmění manželů spravují oba manželé dohromady nebo jeden z nich, záleží na jejich vzájemné domluvě. V podstatě je zachován stejný princip, který platil doposud, tj. manželé majetek užívají a udržují společně.<sup>74</sup>

Platí zde hranice „běžných záležitostí“ tzn. Pakliže jeden z manželů bude jednat bez souhlasu druhého manžela, může se druhý manžel dovolat relativní neplatnosti právního jednání. Relativní neplatností se rozumí, že návrh musí podat „poškozený“ manžel. Výslovným projevem nesouhlasu se může dovolat neplatnosti právního jednání. Pokud tento nesouhlas neprojeví, má se za to, že právní jednání je platné.<sup>75</sup> Dovolání se relativní neplatnosti, má svou lhůtu – činí tři roky. Vychází se přitom z obecné lhůty pro promlčení.<sup>76</sup> Z ohledu dokazování lze doporučit písemnou formu tohoto dovolání vůči všem účastníkům právního úkonu.

§609 NOZ a následující upravuje soukromoprávní institut promlčení – ve stručnosti se jedná o tzv. marné uplynutí času, po kterém již není možné vymáhat právo.

Neplatnost právního jednání je v NOZ zakotvena v §586 a následujících.

Výše zmíněný fakt platí i v případě, že má být část SJM užitá k podnikání, kdy výše použitého majetku přesahuje míru přiměřenou majetkovým poměrům manželů. Obdobně se ustanovení §715 odst. 1 NOZ užití i v případě, kdy má být majetek v SJM použit k nabytí podílu v obchodní korporaci.

OZ v případě užití majetku v SJM nebyl takto striktní, pouze stanovil, že souhlas je nutný v prvním případě užití majetku ve společném jmění nebo jeho části. K dalším právním úkonům souvisejícím s podnikáním souhlas třeba nebyl.<sup>77</sup>

---

<sup>74</sup> ÚZ č.569 Občanský zákoník a související předpisy, podle stavu k 1.1.2007. In.: Sagit, a.s., 2006, č. 40/1964 Sb. §145 odst. 1

<sup>75</sup> ÚZ č.900 Nový občanský zákoník, podle stavu k 1.1.2014. In: . Sagit, a.s., 2012, č. 89/2012 Sb. §714 odst. 2

<sup>76</sup> ÚZ č.900 Nový občanský zákoník, podle stavu k 1.1.2014. In: . Sagit, a.s., 2012, č. 89/2012 Sb. §629 odst.1

<sup>77</sup> ÚZ č.569 Občanský zákoník a související předpisy, podle stavu k 1.1.2007. In.: Sagit, a.s., 2006, č. 40/1964 Sb. §146

Zde se hodí zmínit i základní informace o počítání času v NOZ - §605 stanoví, že lhůta nebo doba určená podle dnů počíná dnem, který následuje po skutečnosti rozhodné pro její začátek. Její konec se pak určuje tak, že „*konec lhůty nebo doby určené podle týdnů, měsíců nebo let připadá na den, který se pojmenováním nebo číslem shoduje se dnem, na který připadá skutečnost, od níž se lhůta nebo doba počítá. Není-li takový den v posledním měsíci, připadne konec lhůty nebo doby na poslední den měsíce.*“<sup>78</sup>

Další paragrafy (§606-608) upravují, co se stanoví polovinou měsíce; případ, kdy je lhůta určena na měsíce; jak se lhůtou nakládat, pokud její konec připadne na víkend nebo svátek; lhůty na kratší časové jednotky, než dny.

## 2.4 Smluvený režim

Ujednat si manželský majetkový režim odlišný od zákonného režimu mohou snoubenci a manželé. Pokud se na smluveném režimu dohodnou manželé, upravují zpravidla svá práva a povinnosti, která se nějakým způsobem dotýkají jejich společného jmění. Ze zákona není možné, aby smluvený režim měl zpětný účinek. Pakliže se tak manželé domluví, nepřihlíží se k tomu.<sup>79</sup>

Smluvení režimu odlišného od zákona, nicméně nikoliv protizákonného, musí mít písemnou formu a je třeba, aby byla dodržena forma veřejné listiny – tzn. Forma notářského zápisu, stejně jako tomu bylo doposud. Tato úprava sleduje zdejší právní tradici; je také četná v zahraničních právních ustanoveních.<sup>80</sup>

*„Smlouva o změně manželského majetkového režimu vyžaduje dle NOZ formu veřejné listiny, lze ji tak platně uzavřít pouze u notáře ve formě notářského zápisu. Cena za sepsání notářského zápisu bude určena dle vyhlášky č. 196/2001 Sb.*

---

<sup>78</sup> ÚZ č.900 Nový občanský zákoník, podle stavu k 1.1.2014. In: . Sagit, a.s., 2012, č. 89/2012 Sb. §605 odst.2

<sup>79</sup> ÚZ č.900 Nový občanský zákoník, podle stavu k 1.1.2014. In: . Sagit, a.s., 2012, č. 89/2012 Sb. §716 odst. 1

<sup>80</sup> Justice.cz: *Občanský zákoník - důvodová zpráva* [online]. [cit. 2016-02-19]. Dostupné z: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/images/pdf/Duvodova-zprava-NOZ-konsolidovana-verze.pdf> „k §716“ str.177



*o odměnách a náhradách notářů (notářský tarif) v procentech z hodnoty předmětu smlouvy, vždy však bude činit nejméně 1 .000,- Kč.*<sup>81</sup>

Změna smluveného režimu je možná pouze dohodou manželů nebo rozhodnutím soudu. Taková změna vyžaduje rozhodnutí soudu nebo dohodu obou manželů o součástech SJM v dosavadním režimu.<sup>82</sup>

Jsou tři možnosti, jak si majetkový režim smluvit odlišně od zákona. „*Smluvený režim může spočívat v režimu oddělených jmění, v režimu vyhrazující vznik společného jmění ke dni zániku manželství, jakož i v režimu rozšíření nebo zúžení rozsahu společného jmění v zákonném režimu.*“<sup>83</sup> Jednostranné právní jednání je vyloučeno.

Smlouva nesmí obsahovat nic protizákonného, jinak může obsahovat jakékoliv ujednání. Může se dotýkat rozsahu, obsahu, doby, k jaké má vzniknout zákonný či jiný režim společného jmění, jednotlivých movitých i nemovitých věcí i jejich souborů. Smlouvou lze upravit zařazení věcí již existujících i věcí, které budou budoucí součástí společného jmění odlišně od zákonného režimu.<sup>84</sup>

*„Smlouva může obsahovat jakékoli ujednání a týkat se jakékoli věci, ledaže to zákon zakazuje; může se týkat zejména rozsahu, obsahu, doby vzniku zákonného nebo jiného režimu společného jmění, jednotlivých věcí i jejich souborů. Smlouvou lze změnit zařazení již existujících i upravit zařazení budoucích součástí jmění rozdílně od zákonného režimu.*“<sup>85</sup>

Zánik manželství, který může nastat, lze také zohlednit při vytváření této smlouvy. Pokud je zohledněn zánik manželství smrtí a tato smlouva má náležitosti

---

<sup>81</sup> *Epravo.cz* [online]. [cit. 2015-05-27]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/jak-se-vyhnout-dluhum-marnotratneho-manzela-a-ochranit-pred-nimi-spolecny-majetek-97754.html>

<sup>82</sup> ÚZ č.900 Nový občanský zákoník, podle stavu k 1.1.2014. In: . Sagit, a.s., 2012, č. 89/2012 Sb. §717 odst. 2

<sup>83</sup> ÚZ č.900 Nový občanský zákoník, podle stavu k 1.1.2014. In: . Sagit, a.s., 2012, č. 89/2012 Sb. §717 odst. 1

<sup>84</sup> ÚZ č.900 Nový občanský zákoník, podle stavu k 1.1.2014. In: . Sagit, a.s., 2012, č. 89/2012 Sb. §718 odst.1

<sup>85</sup> ÚZ č.900 Nový občanský zákoník, podle stavu k 1.1.2014. In: . Sagit, a.s., 2012, č. 89/2012 Sb.. §718 odst. 1

stanovené dědickým právem, považuje se tato část smlouvy za dědickou. Úprava majetkových poměrů při zániku manželství rozvodem je také jednou z možných ujednání ve smlouvě.<sup>86</sup>

Je nutné podotknout, že úmluva odlišná od zákonného režimu se nesmí dotýkat obvyklého vybavení rodinné domácnosti, výjimku tvoří fakt, kdy se jeden z manželů rozhodl trvale opustit domácnost a odmítá se navrátit.<sup>87</sup>

Další podstatná informace o smlouvě o manželském majetkovém režimu je ta, že smlouva nesmí ve svých důsledcích narušit schopnost jednoho z manželů zabezpečovat rodinu. Zakotvení nemožnosti narušení schopnosti jednoho z manželů zabezpečit rodinu je v našem právním systému nové.<sup>88</sup>

V zákoně se myslí i na ochranu práv třetích osob, kterých se tato smlouva nesmí nikterak dotknout, ledaže by třetí osoba se smlouvou souhlasila. Smlouva uzavřená bez výslovného souhlasu třetí osoby nemá vůči ní žádné právní účinky.<sup>89</sup>

V případě, že si od zákona odlišné majetkové poměry upraví snoubenci, smlouva nabývá účinnosti uzavřením manželství. Je-li ve smlouvě obsažena věc, která existovala před uzavřením manželství, může se zápis do veřejného seznamu<sup>90</sup> provést až po uzavření manželství.<sup>91</sup>

Týká-li se smlouva existující věci manželů již zapsané ve veřejném seznamu, nabývá smlouva účinky vůči třetím osobám zápisem do tohoto seznamu, nestanoví-li zákon jinak.<sup>92</sup>

---

<sup>86</sup> NOVOTNÝ, P. *Nový občanský zákoník*. 1. vyd. Praha: Grada, 2014, 194 s. Právo pro každého (Grada). ISBN 9788024751672. Str. 61

<sup>87</sup> ÚZ č.900 Nový občanský zákoník, podle stavu k 1.1.2014. In: . Sagit, a.s., 2012, č. 89/2012 Sb. §718 odst.. 3

<sup>88</sup> ÚZ č.900 Nový občanský zákoník, podle stavu k 1.1.2014. In: . Sagit, a.s., 2012, č. 89/2012 Sb. §719 odst. 1

<sup>89</sup> ÚZ č.900 Nový občanský zákoník, podle stavu k 1.1.2014. In: . Sagit, a.s., 2012, č. 89/2012 Sb. §719 odst. 2

<sup>90</sup> Veřejným seznamem se rozumí evidence objektů. Veřejný rejstřík se týká evidence osob.

<sup>91</sup> ÚZ č.900 Nový občanský zákoník, podle stavu k 1.1.2014. In: . Sagit, a.s., 2012, č. 89/2012 Sb. §720 odst.1

<sup>92</sup> ÚZ č.900 Nový občanský zákoník, podle stavu k 1.1.2014. In: . Sagit, a.s., 2012, č. 89/2012 Sb. § 720 odst. 2

*„Smlouva snoubenců o manželském majetkovém režimu nabyvá účinnosti uzavřením manželství. Týká-li se smlouva již existující věci zapsané do veřejného seznamu, lze provést do tohoto seznamu zápis změny až po uzavření manželství.“<sup>93</sup>*

Dosud byla otázka účinnosti této smlouvy nejasná, proto je nyní výslovně upravena.

Je-li ve smlouvě smlouveno, že se zapíše do veřejného seznamu, učiní se tak. Pokud ne, je nutná žádost obou manželů. Do seznamu se zapíše vše, co nějakým způsobem mění zákonný majetkový režim.

Ten, kdo smlouvu sepsal, není-li to možné, ten, kdo smlouvu vede, provádí zápis bez zbytečného odkladu.<sup>94</sup>

V OZ ustanovení §143a dokládá, že nutnost zapsání smlouvy o manželském majetkovém režimu do veřejného seznamu již bylo v právním systému zakotveno. Ujednání o veřejném seznamu obsahuje zvláštní zákon.<sup>95</sup>

## **2.5 Správa ve smluveném režimu**

Zákon umožňuje, aby snoubenci i manželé mohli uzavřít smlouvu o správě toho, co je součástí společného jmění a tato smlouva byla odchylná od zákonného režimu, ovšem tato smlouva nesmí nijak ohrozit situace uvedené v paragrafech 719 a 720 zákona č. 89/2012 Sb., v této práci popsáno na předchozí straně.

Pakliže snoubenci (manželé) uzavřou smlouvu o správě společného jmění ve smluveném režimu, musí být ze smlouvy patrné, který manžel bude SJM spravovat a jakým způsobem.<sup>96</sup>

---

<sup>93</sup> ÚZ č.900 Nový občanský zákoník, podle stavu k 1.1.2014. In: . Sagit, a.s., 2012, č. 89/2012 Sb. §720 odst. 1

<sup>94</sup> ÚZ č.900 Nový občanský zákoník, podle stavu k 1.1.2014. In: . Sagit, a.s., 2012, č. 89/2012 Sb. §721 odst. 2

<sup>95</sup> Předpis č. 256/2013 Sb. Zákon o katastru nemovitostí (katastrální zákon)

<sup>96</sup> ÚZ č.900 Nový občanský zákoník, podle stavu k 1.1.2014. In: . Sagit, a.s., 2012, č. 89/2012 Sb. §722 odst. 2

Ten z manželů, který spravuje společné jmění, právně jedná v záležitostech týkající se SJM samostatně, a to i v soudním nebo jiném řízení, ledaže se jedná o výjimky, kdy je vyžadován souhlas druhého manžela. Situace, kdy se manžel může dovolat neplatnosti jednání manžela spravujícího SJM:

- „při nakládání se společným jměním jako celkem,
- při nakládání s obydlím, v němž je rodinná domácnost manželů, je-li toto obydlí součástí společného jmění, nebo které je obydlím jednoho z nich, anebo obydlím nezletilého dítěte, které nenabylo plné svéprávnosti a o něž manželé pečují, jakož i při ujednání trvalého zatížení nemovité věci, který je součástí společného jmění.“<sup>97</sup>

Dosud nebylo přesně stanoveno, co znamená správa společného jmění jedním manželem, jaká má práva a povinnosti. OZ ve svém §147 pouze povoloval správu společného jmění odchýlnou od zákona na základě smlouvy vedené formou notářského zápisu.

## 2.6 Režim založený rozhodnutím soudu

Soud na návrh manžela SJM zruší nebo zúží jeho stávající rozsah pouze je-li pro to závažný důvod. Zrušení SJM je v NOZ obsaženo nově.

Závažným důvodem se shledá skutečnost, „že manželův věřitel požaduje zajištění své pohledávky v rozsahu přesahujícím hodnotu toho, co náleží výhradně tomuto manželovi, že manžela lze považovat za marnotratného, jakož i to, že manžel soustavně nebo opakovaně podstupuje nepřiměřená rizika.“<sup>98</sup> Jako závažný důvod může být také fakt, že se stal neomezeně ručícím společníkem právnické korporace. U posledního jmenovaného faktu je důležité zmínit, že soud dříve vždy tomuto

---

<sup>97</sup> ÚZ č.900 Nový občanský zákoník, podle stavu k 1.1.2014. In: . Sagit, a.s., 2012, č. 89/2012 Sb. §723 odst. 2

<sup>98</sup> ÚZ č.900 Nový občanský zákoník, podle stavu k 1.1.2014. In: . Sagit, a.s., 2012, č. 89/2012 Sb. §724 odst.2

návrhu vyhověl, tzn., pokud jeden z manželů začal ručit neomezeně v právnické společnosti, soud na návrh manžela SJM zúžil nebo zrušil.<sup>99</sup>

Posouzení, zda je daná skutečnost opravdu natolik významná, že vyžaduje modifikaci soudem, je však pouze na rozhodnutí soudu.

Rozhodnutí soudu o majetkovém režimu lze změnit smlouvou manželů nebo rozhodnutím soudu. Přednost bude mít dohoda (smlouva) manželů.

Soud může zrušené manželství obnovit, zejména pokud pominou důvody, pro které jej zrušil. To platí i v případě, kdy jeden z manželů navrhne, aby soud rozšířil rozsah společného jmění, který byl zúžen, až do zákonného rozsahu.<sup>100</sup>

Zaniklo-li SJM na základě zákona, soud jej obnoví, pokud je to v zájmu obou manželů. Opět je to na zvážení soudu.<sup>101</sup>

Rozhodnutím soudu není možno vyloučit ani změnit ustanovení, která upravují obvyklé vybavení rodinné domácnosti.<sup>102</sup>

Rozhodnutí soudu o změně, zrušení nebo obnovení SJM nesmí svými výsledky a důsledky znemožnit abilitu manžela zabezpečovat rodinu a nesmí se obsahem nebo účelem dotknout práv třetí osoby, ledaže by s daným verdiktem souhlasila.<sup>103</sup>

Jak uvádí §728 NOZ, koná-li manžel při správě společného jmění takovým způsobem, který je ve zřejmém a faktickém rozporu se zájmy druhého manžela, rodiny nebo rodinné domácnosti, a snoubenci nebo manželé neuzavřeli smlouvu o správě toho, co je součástí společného jmění, na návrh druhého manžela může soud rozhodnout, jak bude dále společné jmění spravováno.

---

<sup>99</sup> NOVOTNÝ, P. *Nový občanský zákoník*. 1. vyd. Praha: Grada, 2014, 194 s. Právo pro každého (Grada). ISBN 9788024751672. str. 64

<sup>100</sup> ÚZ č.900 Nový občanský zákoník, podle stavu k 1.1.2014. In: . Sagit, a.s., 2012, č. 89/2012 Sb. § 726 odst. 1

<sup>101</sup> ÚZ č.900 Nový občanský zákoník, podle stavu k 1.1.2014. In: . Sagit, a.s., 2012, č. 89/2012 Sb. §726 odst. 2

<sup>102</sup> ÚZ č.900 Nový občanský zákoník, podle stavu k 1.1.2014. In: . Sagit, a.s., 2012, č. 89/2012 Sb. 727 odst. 1

<sup>103</sup> ÚZ č.900 Nový občanský zákoník, podle stavu k 1.1.2014. In: . Sagit, a.s., 2012, č. 89/2012 Sb. §727 odst. 2

Zde se jedná o očividnou zákonnou ochranu práv manžela, který nenakládá se společným jměním nikterak marnotratně.

V právní úpravě platné do konce roku 2013 chybělo ustanovení, které by uvádělo, jak spravovat majetek v režimu založeném rozhodnutím soudu.

Důvodová zpráva k NOZ (str. 180, „k §724) jako marnotratného manžela uvádí toho, který je nepřiměřeně lehkovážný k majetku a k řešení otázek s ním souvisejících.

Lidový slovník uvádí marnotratnost také jako rozhazovačnost, hýřivost, nehospodárnost, extravagantnost.<sup>104</sup>

## 2.7 Režim oddělených jmění

*„V režimu oddělených jmění smí manžel nakládat se svým majetkem bez souhlasu druhého manžela. Podnikají-li v režimu oddělených jmění manželé společně nebo jeden z manželů podniká s pomocí druhého manžela, rozdělí si příjmy z podnikání, jak si v písemné formě ujednali; jinak se příjmy rozdělí rovným dílem.“<sup>105</sup>*

Výklad výrazu „s pomocí“ ani důvodová zpráva k NOZ neobsahuje, tudíž jeho výklad je ponechán soudní praxi v plném rozsahu.

Obdobně je tomu v §148 odst. 3 OZ. Literatura však uvádí, že je tu předpoklad, že manžel se podílí na činnosti podnikajícího manžela. Na podnikajícího manžela výslovně poukazuje zákon o daních z příjmu (§13 zákona č .586/1992 Sb.), který stanoví výpočet podílu z dosažených příjmů pro manžela jako spolupracující osobu. Je zde stanovena i maximální výše tohoto příjmu.<sup>106</sup>

---

<sup>104</sup> Lidový slovník [online]. [cit. 2016-02-21]. Dostupné z: <http://lidovyslovník.cz/index.php?dotaz=marnotratnost>

<sup>105</sup> ÚZ č.900 Nový občanský zákoník, podle stavu k 1.1.2014. In: . Sagit, a.s., 2012, č. 89/2012 Sb. §729 a 730

<sup>106</sup> DVOŘÁK, J., SPÁČIL, J. Společné jmění manželů v teorii a v judikatuře. 3.vydání. Praha : Wolters Kluwer ČR, a.s., 2011, s.296, ISBN 978-80-7357-597-7

## 2.8 Ochrana třetích osob

Na ochranu věřitelů a na ochranu dobytosti jejich pohledávek slouží ustanovení na ochranu třetích osob. Ustanovení o ochraně třetích osob dosud v právní úpravě scházelo. „*Třetí osobou se rozumí každý, kdo není manželem, lépe vyjádřeno subjektem manželského majetkového společenství. Může tedy jít i o osobu fakticky druhou, totiž i o manželova kontrahenta.*“<sup>107</sup>

Vznikl-li dluh jednomu z manželů za dobu trvání SJM, může se věřitel uspokojit při výkonu rozhodnutí i z toho majetku, který je ve společném jmění.<sup>108</sup>

Jestliže vznikl jednomu z manželů dluh proti vůli druhého manžela, a ten věřitele uvědomil ihned poté, co se o dluhu dozvěděl, může být SJM postiženo pouze do té výše, „*již by představoval podíl dlužníka, kdyby bylo společné jmění zrušeno a vypořádáno podle § 742.*“<sup>109</sup>

„*Zavázal-li se jeden z manželů v době, od které do změny nebo vyloučení zákonného majetkového režimu, ať smlouvou manželů nebo rozhodnutím soudu, uplynulo méně než šest měsíců, může být pohledávka jeho věřitele uspokojena ze všeho, co by bylo součástí společného jmění, kdyby ke smlouvě manželů nebo k rozhodnutí soudu nedošlo.*“<sup>110</sup>

Je-li dotčeno právo třetí osoby smlouvou manželů nebo rozhodnutím soudu, kterými byl zákonný majetkový režim vyloučen nebo změněn, může tato persóna svá práva uplatnit při vypořádávání toho, co bylo dříve částí SJM, jako by ve smlouvě manželů nebo k rozhodnutí soudu nedošlo. Přitom se užije §742 NOZ.<sup>111</sup>

---

<sup>107</sup> ELIÁŠ, K., a kol. Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou. Ostrava: Sagit, 2012, 1119 s. ISBN 978-80-7208-922-2

<sup>108</sup> ÚZ č.900 Nový občanský zákoník, podle stavu k 1.1.2014. In: . Sagit, a.s., 2012, č. 89/2012 Sb. §731

<sup>109</sup> ÚZ č.900 Nový občanský zákoník, podle stavu k 1.1.2014. In: . Sagit, a.s., 2012, č. 89/2012 Sb. §732

<sup>110</sup> ÚZ č.900 Nový občanský zákoník, podle stavu k 1.1.2014. In: . Sagit, a.s., 2012, č. 89/2012 Sb. §733

<sup>111</sup> ÚZ č.900 Nový občanský zákoník, podle stavu k 1.1.2014. In: . Sagit, a.s., 2012, č. 89/2012 Sb. § 734

### 3 SPOLEČNÉ JMĚNÍ MANŽELŮ A PODNIKÁNÍ

Má-li být součást SJM užita k podnikání jednoho z manželů a přesahuje-li tato část hodnotu nepřiměřenou majetkovým poměrům manželů, vyžaduje se při prvním takovém použití majetku souhlas nepodnikajícího manžela. Pokud byl tento manžel opomenut, může se dovolat neplatnosti takového jednání. Z tohoto vyplývá, že úkony související s podnikáním nespádají do obvyklé správy majetku a je tudíž vyžadován souhlas druhého manžela.<sup>112</sup>

Výše zmíněné platí obdobně, jestliže má součást společného jmění být použita k nabytí podílu v obchodní společnosti, nebo je-li důsledkem nabytí podílu ručení za dluhy společnosti nebo družstva.<sup>113</sup>

Je důležité podotknout, že v případě podnikajících manželů, pokud nebudou mít žádným způsobem upraven rozsah SJM, budou všechny zisky z podnikatelské činnosti součástí SJM. A to i v případě, že by byly vynaloženy prostředky pouze z výlučného vlastnictví jednoho z manželů.<sup>114</sup>

#### 3.1 Rodinný závod

V novém občanském zákoníku se vyskytuje nový termín – rodinný závod. Definice rodinného závodu je obsažena v §700 tak, že se jedná o závod, ve kterém pracují společně manželé, nebo alespoň s jedním z manželů jejich příbuzní až do třetího stupně nebo osoby s manžely sešvagřené až do druhého stupně. Současně musí být splněna podmínka, že závod je ve vlastnictví některé z těchto osob.

---

<sup>112</sup> ÚZ č.900 Nový občanský zákoník, podle stavu k 1.1.2014. In: . Sagit, a.s., 2012, č. 89/2012 Sb. §715 odst. 1

<sup>113</sup> ÚZ č.900 Nový občanský zákoník, podle stavu k 1.1.2014. In: . Sagit, a.s., 2012, č. 89/2012 Sb. § 715 odst. 2

<sup>114</sup> ÚZ č.900 Nový občanský zákoník, podle stavu k 1.1.2014. In: . Sagit, a.s., 2012, č. 89/2012 Sb. §711



Jsou-li členy rodiny účastníci se provozu rodinného závodu manželé, použijí se před ustanoveními o rodinném závodu přednostně ustanovení o manželském majetkovém právu.<sup>115</sup> Vylučují se tak možné konflikty obou právních úprav.

Ustanovení o právech a povinnostech členů rodinného závodu se však neužijí, pokud jsou tyto práva a povinnosti po vzájemné shodě upraveny společenskou smlouvou.<sup>116</sup>

*„Z výše uvedeného tak vyplývá, že jestliže rodina podniká a její vztahy nejsou upraveny ani jednou z těchto smluv, jsou splněny zákonné podmínky pro automatický vznik rodinného závodu. Na tento rodinný závod se tak budou přímo aplikovat ustanovení nového občanského zákoníku. Rodinný závod není právníkou osobou, je věcí hromadnou.“<sup>117</sup>*

Podstata rodinného závodu tkví v tom, že nejde o krátkodobé podnikání, ale že rodina vytváří trvalé hodnoty, do kterých je třeba investovat. Vychází se z pojetí, že životní úroveň členů rodiny by měla být v zásadě srovnatelná. Proto se všichni členové rodiny schopní práce podílejí na zisku z rodinného závodu a na věcech z tohoto zisku nabytých, jakož i na přírůstcích závodu v míře odpovídající množství a druhu své práce.<sup>118</sup> Jako ochrana slabší strany zde pak slouží druhá část ustanovení, která jasně říká, že vzdát se tohoto práva může pouze osoba plně svéprávná osobním prohlášením (vyžaduje formu veřejné listiny).<sup>119</sup>

Dítě, které se na provozu závodu nepodílí, např. z důvodu zdravotních či studijních, nemůže být živeno a oblékáno hůře než jeho sourozenec, který v závodě pracuje.<sup>120</sup>

---

<sup>115</sup> NOVOTNÝ, P. *Nový občanský zákoník*. 1. vyd. Praha: Grada, 2014, 194 s. Právo pro každého (Grada). ISBN 9788024751672. str. 53

<sup>116</sup> ÚZ č.900 *Nový občanský zákoník, podle stavu k 1.1.2014*. In: . Sagit, a.s., 2012, č. 89/2012 Sb. §700 odst. 2

<sup>117</sup> [online]. [cit. 2015-05-27]. Dostupné z: <http://probyznysinfo.ihned.cz/c1-62066980-podnikate-s-manzelkou-nebo-jinym-rodinnymi-prislusniky-automaticky-vam-tak-vznika-rodinny-zavod>

<sup>118</sup> ÚZ č.900 *Nový občanský zákoník, podle stavu k 1.1.2014*. In: . Sagit, a.s., 2012, č. 89/2012 Sb. §701

<sup>119</sup> ÚZ č.900 *Nový občanský zákoník, podle stavu k 1.1.2014*. In: . Sagit, a.s., 2012, č. 89/2012 Sb. §701

<sup>120</sup> *Justice.cz: Občanský zákoník - důvodová zpráva* [online]. [cit. 2016-02-19]. Dostupné z: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/images/pdf/Duvodova-zprava-NOZ-konsolidovana-verze.pdf> „k §701“ str. 172

*„Rozhodnutí o použití zisku z rodinného závodu nebo jeho přírůstků, jakož i rozhodnutí týkající se záležitosti mimo obvyklé hospodaření včetně změn základních zásad závodního provozu nebo jeho zastavení se přijímají většinou hlasů členů rodiny zúčastněných na provozu rodinného závodu. Je-li mezi nimi osoba, která není plně svéprávná, zastupuje ji při hlasování zákonný zástupce, pokud je nezletilá, jinak opatrovník.“<sup>121</sup>*

Účastenství na provozu rodinného závodu je vázáno na osobu člena rodiny. Je tedy třeba výslovného souhlasu všech ostatních členů s převodem toho účastenství na jiného, a zároveň touto osobou může být opět pouze osoba uvedena v § 700 odst. 1. Nelze tak převádět na jakoukoli jinou osobu.

Posledním důležitým právem ke zmínění je právo předkupní, které má velký vliv také na práva třetích osob. Předkupní právo člena rodiny dle důvodové zprávy k NOZ vychází z myšlenky, že rodinný závod má zůstat v rukou těch, k jejichž obživě slouží. Proto zákon stanoví, že má-li být zcizen rodinný závod, spoluvlastnický podíl na rodinném závodu nebo věc, která má podle své povahy a dosavadního určení provozu rodinného závodu trvale sloužit, má k nim v těchto případech rodinný člen předkupní právo.<sup>122</sup>

Obdobně tomu bude při dělení závodu a dělení pozůstalosti soudem, kde zúčastněný člen rodiny má na něj opět přednostní právo.

Zánik účasti na rodinném závodu popisují dva paragrafy občanského zákoníku, § 705 a § 706. Zákon v podstatě připouští dvě možnosti. První se vztahuje k pozbytí vlastnického práva k závodu. Druhou možností je, že účastenství zanikne ve chvíli, kdy člen rodiny přestane vykonávat práci pro rodinu nebo v závodě, anebo se změjí právní důvod, ze kterého pokračuje ve výkonu práce v rodinném závodu.

Tento člen má poté právo na vypořádání svého podílu na zisku a na přírůstcích. Zákon zde podobně umožňuje rozložení plnění do splátek ve chvíli, kdy by

---

<sup>121</sup> ÚZ č.900 Nový občanský zákoník, podle stavu k 1.1.2014. In: . Sagit, a.s., 2012, č. 89/2012 Sb. §702

<sup>122</sup> ÚZ č.900 Nový občanský zákoník, podle stavu k 1.1.2014. In: . Sagit, a.s., 2012, č. 89/2012 Sb. §704 odst.1 a 2

jednorázové vypořádání s odstupujícím členem vyústilo v znatelný ekonomický zásah do chodu rodinného závodu.<sup>123</sup>

Rodinný závod je tedy významnou novinkou v českém právním prostředí, kterou by každý majitel závodu měl vzít v potaz, a to zejména pokud mu při provozu vypomáhají členové jeho rodiny. S ohledem na automatický vznik rodinného závodu naplněním podmínek v zákoně je velmi důležité mít v paměti případná práva členů zúčastněných provozu závodu, která takto mohou vzniknout, tedy právo podílet se na rozhodování o zásadních otázkách provozu rodinného závodu, právo na podíl na zisku a předkupní právo k rodinnému závodu.<sup>124</sup>

### 3.2 SJM a podnikání dle OZ

Podle § 143 odst. 2 OZ – stane-li se jeden z manželů za trvání manželství společníkem obchodní společnosti nebo členem družstva, nezakládá nabytí podílu, včetně akcií, ani nabytí členských práv a povinností členů družstva, účast druhého manžela na této společnosti nebo družstvu, s výjimkou bytových družstev.

*„Jestliže jeden z manželů za trvání manželství nabude z prostředků patřících do společného jmění manželů obchodní podíl ve společnosti s ručením omezeným, stává se tím získaný majetek ze zákona součástí společného jmění manželů.“<sup>125</sup>*

Zařazení závazků do SJM má dopad například na rozsah majetku manželů, z něhož se věřitelé mohou uspokojit, není-li jejich závazek splněn řádně a včas. I když závazek není součástí SJM, ale vznikl za trvání manželství jen jednomu z manželů, lze pro jeho vydobytí nařídit výkon rozhodnutí na majetek patřící do SJM podle § 262a odst. 1 občanského soudního řádu.

---

<sup>123</sup> Justice.cz: *Občanský zákoník - důvodová zpráva* [online]. [cit. 2016-02-19]. Dostupné z: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/images/pdf/Duvodova-zprava-NOZ-konsolidovana-verze.pdf> „k §705 a 706“ str. 174

<sup>124</sup> Rodinný závod. *Kučera & Associates AK* [online]. [cit. 2016-02-21]. Dostupné z: <http://www.kuceralegal.cz/blog/2014/01/23/rodinny-zavod-2/>

<sup>125</sup> Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 20.7.2004, sp. zn. 22 Cdo 700/2004. In: Nejvyšší soud České republiky. *Rozhodnutí a stanoviska Nejvyššího soudu* [cit. 27.05.2015]. Dostupné z: <http://www.nsoud.cz/>

Pro vklad společného majetku manželů či jeho části do základního kapitálu obchodní společnosti se dle OZ užije režim správy společného majetku podle §145, ne již zvláštní ustanovení §146.

Podle § 145 odst. 4 OZ jsou z právních úkonů týkajících se SJM oprávnění a povinni oba manželé společně a nerozdílně. Jedná se tedy o solidární odpovědnost manželů a manželé jsou zde společnými dlužníky. To znamená, že věřitel se může dluhu vyplývajícího ze společného závazku manželů domáhat od kteréhokoliv z manželů odděleně nebo společně, stejně tak každý z manželů může zaplatit celý dluh.

Je-li podnikatelská činnost po rozhodnutí soudu podle §148 odst.2 vykonána podnikatelem společně nebo za pomoci manžela, který není podnikatelem, rozdělí se mezi ně příjmy z podnikání v poměru stanoveném písemnou smlouvou; nebyla-li taková smlouva uzavřena, rozdělí se příjmy rovným dílem (§148 odst.3) .

*„České právo na rozdíl od řady zahraničních právních úprav, nepovoluje uzavření pracovního poměru mezi manžely (§318 zákoníku práce). Manželé mohou být jedinými společníky v obchodní společnosti (společnost mezi manžely nebyla ani není zakázána), a to bez zřetele k tomu, zda se jedná o společnost, kde společníci odpovídají za závazky společně a nerozdílně (jak je tomu např. u veřejné obchodní společnosti, případně kdy oba manželé by byli komplementáři v komanditní společnosti). Jde-li o společnost založenou v době trvání manželství, bude předmětem společného jmění.“<sup>126</sup>*

V situaci, kdy jsou věci v SJM postiženy výkonem rozhodnutí z důvodu závazku jednoho z manželů, je současně zákonem poskytnuta druhému manželovi ochrana. Druhý manžel se stává účastníkem řízení podle ustanovení § 255 odst. 2 občanského soudního řádu, popřípadě podle § 36 odst. 2 exekučního řádu.

---

<sup>126</sup> DVOŘÁK, J., SPÁČIL, J. *Společné jmění manželů v teorii a v judikatuře*. 3.vydání. Praha : Wolters Kluwer ČR, a.s., 2011, s.296, ISBN 978-80-7357-597-7 str. 151

## 4 EVROPSKÉ PRÁVNÍ ÚPRAVY SJM

V evropských právních úpravách manželského majetkového společenství lze zaznamenat podobný (v některých případech i shodný) legislativní přístup k ustanovení a vymezení předmětu SJM. Platí zde zásada pozitivního a negativního vymezení. V pozitivním platí, že předmětem SJM může být v zásadě vše, co bylo za trvání manželství oběma manželi nebo alespoň jedním z nich nabyto. Z druhé strany negativní vymezení spočívá ve výslovném vyloučení jistého majetku ze SJM.<sup>127</sup>

Například podle čl. 32 polského zákona (Kodeks rodzinny i opiekuńczy z 5.3.1964, ve znění pozdějších předpisů) patří do společného jmění majetek nabytý za dobu trvání manželství oběma manžely nebo jedním z nich. Zákon jasně a výslovně říká, že odměna za práci nebo jiný výkon kteréhokoli manžela, důchody (příjmy) ze společného majetku, taktéž i důchody (příjmy) ze samostatných majetků manželů, spadá do společného jmění.

Z německého práva vyplývá, že manželé se na vzniku manželského majetkového společenství mohou dohodnout smluvně (§1415 a.n. BGB Guttergemeinschaft). Majetek manželů se stává jejich společným. Každý manžel může žádat druhého manžela o součinnost, stává-li se společným právo zapsané nebo které by mělo být zapsáno do pozemkových knih.

Článek 34 ruského zákona o rodině stanoví, že majetek, nabytý manžely za dobu trvání manželství, je jejich společným vlastnictvím. K majetku nabytému za trvání manželství patří příjmy obou z manželů z pracovní činnosti, podnikatelské činnosti, výsledků intelektuální činnosti, dále pak penze, pomůcky a jiné peněžní výplaty, které nemají zvláštní účelové určení.<sup>128</sup>

---

<sup>127</sup> DVOŘÁK, J., SPÁČIL, J. *Společné jmění manželů v teorii a v judikatuře*. 3. vydání. Praha : Wolters Kluwer ČR, a.s., 2011, s.296, ISBN 978-80-7357-597-7 str.64

<sup>128</sup> DVOŘÁK, J., SPÁČIL, J. *Společné jmění manželů v teorii a v judikatuře*. 3. vydání. Praha : Wolters Kluwer ČR, a.s., 2011, s.296, ISBN 978-80-7357-597-7

Italský občanský zákoník důkladně rozlišuje majetek společný a oddělený. Zvláštní pečlivou pozornost věnuje právnímu režimu podnikání. Jestliže byl podnik založen oběma manžely současně za trvání manželství a oba manželé podnikají, spadají do SJM přírůstky a výnosy. Pokud byl podnik výlučným majetkem jednoho z manželů, ale řízen je oběma manžely současně, spadá do SJM dosažený zisk i přírůstek, podnik však zůstává ve výlučném vlastnictví. Pokud podnik byl založen před vznikem manželství nebo za trvání manželství jedním manželem a řízen je tím samým z nich, majetek vložený do jeho činnosti a fungování, eventuální přírůstky tak nebudou mít charakter společného majetku.<sup>129</sup>

---

<sup>129</sup> DVOŘÁK, J., SPÁČIL, J. *Společné jmění manželů v teorii a v judikatuře*. 3. vydání. Praha : Wolters Kluwer ČR, a.s., 2011, s.296, ISBN 978-80-7357-597-7

## 5 VYPOŘÁDÁNÍ SPOLEČNÉHO JMĚNÍ

Obecně lze říci, že k vypořádání SJM lze dojít na základě těchto právních skutečností:

- dohodou
- soudním rozhodnutím
- zákonnou nevyvratitelnou domněnkou

Jestliže dojde ke zrušení SJM, jeho zániku anebo k zúžení jeho dosavadního rozsahu, dojde k jeho vypořádání likvidací společných práv a povinností.<sup>130</sup>

Vypořádáním nesmí být dotčeno právo věřitele a věřitel má právo domáhat se, aby soud určil, že vůči ní je vypořádání neúčinné. Ustanovení o „nedotknutelnosti“ věřitele při vypořádání manželů je v právních publikacích nové.<sup>131</sup>

Vypořádání dluhů má účinky jen mezi manžely.<sup>132</sup>

### 5.1 Vypořádání SJM dohodou

*„Dohoda o vypořádání společného jmění má vždy účinky ke dni, kdy bylo společné jmění zúženo, zrušeno nebo zaniklo, bez ohledu na to, zda byla dohoda uzavřena před anebo po zúžení, zrušení nebo zániku společného jmění. Je-li však předmětem vypořádání věc, která se zapisuje do veřejného seznamu, nabývá dohoda právních účinků části týkající se této věci zápisem do veřejného seznamu.“<sup>133</sup>*

Možnost uzavřít dohodu vypořádání SJM představuje praktické naplnění autonomie vůle smluvní svobody privátních záležitostech manželů.

---

<sup>130</sup> ÚZ č.900 Nový občanský zákoník, podle stavu k 1.1.2014. In: . Sagit, a.s., 2012, č. 89/2012 Sb. §736

<sup>131</sup> ÚZ č.900 Nový občanský zákoník, podle stavu k 1.1.2014. In: . Sagit, a.s., 2012, č. 89/2012 Sb. §737 odst. 1

<sup>132</sup> ÚZ č.900 Nový občanský zákoník, podle stavu k 1.1.2014. In: . Sagit, a.s., 2012, č. 89/2012 Sb. §737 odst. 2

<sup>133</sup> ÚZ č.900 Nový občanský zákoník, podle stavu k 1.1.2014. In: . Sagit, a.s., 2012, č. 89/2012 Sb. §738

Platnosti dohody nebrání, týká-li se pouze části majetku. O zbytku může na základě návrhu rozhodnout soud nebo se vypořádá po uplynutí tří let od zániku SJM dle zákonné domněnky stanovené v §741 NOZ (§150 odst. 4 OZ).

Dohoda o vypořádání vyžaduje písemnou formu v případě, že byla uzavřena v době trvání manželství nebo v případě, že je předmětem vypořádání věc, u které vyžaduje písemnou formu i smlouva o převodu vlastnického práva (např. převod nemovitosti). Jedná se o přepis dosavadní právní úpravy (§150 OZ).

V NOZ je možnost uzavřít smlouvu o vypořádání v době trvání manželství novinkou.

Není-li dohoda uzavírána za trvání manželství, písemná forma se nevyžaduje. Pakliže se manželé ústně dohodli nebo je vypořádáváno tzv. konkludentní formou<sup>134</sup>, manželé si na požádání vystaví potvrzení o tom, jak se vypořádali.<sup>135</sup>

## 5.2 Soudní rozhodnutí

Jestliže se manželé o vypořádání nedohodnou, může kterýkoliv z nich navrhnout, aby rozhodl soud. O vypořádání soud rozhoduje podle stavu, kdy nastaly účinky zúžení, zrušení nebo zániku SJM. Důležité je, že soudní rozhodnutí může být vydáno pouze ve věcech, které byly ve lhůtě tří let do vypořádání v rámci soudního řízení zahrnuty. Pokud se na některé věci zapomnělo, dojde k jejich vypořádání na základě pravidel vypořádání uplynutím času.<sup>136</sup>

Aby soud mohl provést vypořádání majetku, musí každou věc ocenit. Rozhodný je stav věci v době zániku SJM.<sup>137</sup>

---

<sup>134</sup> Konkludentní právní úkon je projev vůle učiněný jiným způsobem než slovně. Jedná se o vyjádření vůle např. potřesením ruky, kývnutím hlavou.

<sup>135</sup> ÚZ č.900 Nový občanský zákoník, podle stavu k 1.1.2014. In: . Sagit, a.s., 2012, č. 89/2012 Sb. §739

<sup>136</sup> ÚZ č.900 Nový občanský zákoník, podle stavu k 1.1.2014. In: . Sagit, a.s., 2012, č. 89/2012 Sb. §741

<sup>137</sup> Dvořák, J., Spáčil, J. Společné jmění manželů v teorii a judikatuře. 2.rozšířené vydání. Praha: ASPI, 2007, s.217.



Podle § 153. odst. 2 OSŘ nebude soud v rozhodování o vypořádání společného jmění manželů vázán žalobním petitem, ale bude moci rozhodnout i jinak.

*„Nedohodnou-li se manželé nebo bývalí manželé jinak nebo neuplatní-li se ustanovení § 741 (zákonná nevyvratitelná domněnka), použijí se pro vypořádání tato pravidla:*

*a ) podíly obou manželů na vypořádávaném jmění jsou stejné,*

*b ) každý z manželů nahradí to, co ze společného majetku bylo vynaloženo na jeho výhradní majetek,*

*c ) každý z manželů má právo žádat, aby mu bylo nahrazeno, co ze svého výhradního majetku vynaložil na společný majetek,*

*d ) přihlédne se k potřebám nezaopatřených dětí,*

*e ) přihlédne se k tomu, jak se každý z manželů staral o rodinu, zejména jak pečoval o děti a o rodinnou domácnost,*

*f ) přihlédne se k tomu, jak se každý z manželů zasloužil o nabytí a udržení majetkových hodnot náležejících do společného jmění. “<sup>138</sup>*

Pravidla pro vypořádání SJM soudem byla v této podobě obsažena i v OZ.

Nová právní úprava pamatuje i na možné snížení nebo zvýšení ceny majetku. Je tak obsaženo v §742 odst. 2 . Prakticky je zde popsáno, že se při vypořádání nesmí zapomenout na započítání snížené nebo zvýšené hodnoty vypořádávaného majetku.

### **5.3 Zákonná nevyvratitelná domněnka**

*„Nedojde-li do tří let od zúžení, zrušení nebo zániku společného jmění k vypořádání toho, co bylo dříve součástí společného jmění, ani dohodou, ani nebyl*

---

<sup>138</sup> ÚZ č.900 Nový občanský zákoník, podle stavu k 1.1.2014. In: . Sagit, a.s., 2012, č. 89/2012 Sb. §742

*podán návrh na vypořádání rozhodnutím soudu, platí, že se manželé nebo bývalí manželé vypořádali tak, že:*

*a ) hmotné věci movité jsou ve vlastnictví toho z nich, který je pro potřebu svou, své rodiny nebo rodinné domácnosti výlučně jako vlastník užívá,*

*b ) ostatní hmotné věci movité a věci nemovité jsou v podílovém spoluvlastnictví obou; jejich podíly jsou stejné,*

*c ) ostatní majetková práva, pohledávky a dluhy náleží společně oběma; jejich podíly jsou stejné.*<sup>139</sup>

Dle OZ, ustanovení § 150 odst. 4 zákona zakotvuje nevyvratitelnou domněnku. Podle tohoto ustanovení platí, že pokud nedošlo do tří let od zániku společného jmění manželů k jeho vypořádání dohodou nebo nebyl-li do tří let od jeho zániku podán návrh na jeho vypořádání rozhodnutím soudu, platí ohledně movitých věcí, že se manželé vypořádali podle stavu, v jakém každý z nich věci ze společného jmění manželů pro potřebu svou, své rodiny a domácnosti výlučně jako vlastník užívá. O ostatních movitých a nemovitých věcech platí, že jsou v podílovém spoluvlastnictví a že podíly obou spoluvlastníků jsou stejné, totéž platí přiměřeně o ostatních majetkových právech, pohledávkách a závazcích manželům společných.

Je zřejmé, že právní úprava nevyvratitelné domněnky nenaznala velkých změn.

---

<sup>139</sup>ÚZ č.900 Nový občanský zákoník, podle stavu k 1.1.2014. In: . Sagit, a.s., 2012, č. 89/2012 Sb. §741

## 6 ZÁNİK SJM

V souvislosti s výše zmíněným vypořádáním je třeba také zmínit, kdy může SJM zaniknout. U vypořádání české právo zakotvuje tři skutečnosti, za nichž SJM může být vypořádáno - a to dohodu, rozhodnutí soudu a nebo zákonnou nevyvratitelnou domněnku.

Pojem zánik SJM je nutné chápat ve dvou významech. V širším smyslu jako zánik majetkového společenství manželů jako celku, v užším smyslu jako zánik specifického vztahu ke konkrétnímu majetku či závazku.

SJM (v širším smyslu) jako dočasná právní úprava majetkových vztahů vzniká pouze mezi manžely, tedy existence této zvláštní formy majetkového společenství je závislá na trvání manželství. Zánikem manželství dochází i k zániku SJM. Den zániku SJM je významný pro určení rozsahu SJM, které se stane předmětem vypořádání.

Společné jmění může zaniknout:

- 1 zánikem manželství v případě smrti jednoho z manželů. Pak nastupuje dědické řízení <sup>140</sup>,
- 2 jeden z manželů je prohlášen za mrtvého, kdy ke dni soudem určeném jako den smrti zaniká SJM <sup>141</sup>, v ZoR upraveno v §22
- 3 rozvodem
- 4 v případě změny pohlaví jednoho z manželů <sup>142</sup>, společné jmění zanikne ke dni změny pohlaví. Pro tyto případy zdravotnické zařízení, které změnu provedlo, poskytne potvrzení.

---

<sup>140</sup> ÚZ č.900 Nový občanský zákoník, podle stavu k 1.1.2014. In: . Sagit, a.s., 2012, č. 89/2012 Sb. §764 odst.1

<sup>141</sup> ÚZ č.900 Nový občanský zákoník, podle stavu k 1.1.2014. In: . Sagit, a.s., 2012, č. 89/2012 Sb. §764 odst.2

<sup>142</sup> ÚZ č.900 Nový občanský zákoník, podle stavu k 1.1.2014. In: . Sagit, a.s., 2012, č. 89/2012 Sb. §29

Společné jmění může také zaniknout za trvání manželství:

- 1 prohlášením konkurzu na majetek jednoho z manželů dle § 268 odst. 1 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon). Okamžikem vyvěšení usnesení o prohlášení konkurzu na úřední desce dochází k zániku SJM,
- 2 pravomocným výrokem trestního soudu o propadnutí majetku (dochází k zániku SJM bez ohledu na to, zda se jedná o část majetku nebo majetek celý) na základě § 66 odst. 4 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku. V tomto případě je zánik SJM spojen s právní mocí rozsudku o propadnutí majetku.

V situacích, kdy zaniká SJM za trvání manželství, může dojít k jeho obnovení za podmínek stanovených §726 NOZ (§ 151 OZ). Mezi ně řadí OZ i NOZ návrh jednoho z manželů směřující k obnovení SJM a rozhodnutí soudu o tomto návrhu.

Vrátíme-li se k na předchozí straně zmíněné změně pohlaví a následném zániku manželství - §29 NOZ stanoví, co se rozumí změnou pohlaví – a sice, že změna pohlaví nastává chirurgickým zákrokem při současném znemožnění reprodukční funkce a přeměně pohlavních orgánů. Den změny pohlaví určuje potvrzení vydané poskytovatelem zdravotnických služeb.<sup>143</sup> Odstavec dva dále výslovně potvrzuje výše psané, že manželství nebo registrované partnerství zaniká.

## 6.1 Rozvod manželství

Zákon stanoví, že „manželství může být rozvedeno, je-li soužití manželů hluboce, trvale a nenapravitelně rozvráceno a nelze očekávat jeho obnovení.“<sup>144</sup>

Může však nastat i situace, kdy nemůže být manželství rozvedeno – byl-li by rozvod v rozporu:

<sup>143</sup> ÚZ č.900 Nový občanský zákoník, podle stavu k 1.1.2014. In: . Sagit, a.s., 2012, č. 89/2012 Sb. §29 odst. 1

<sup>144</sup> ÚZ č.900 Nový občanský zákoník, podle stavu k 1.1.2014. In: . Sagit, a.s., 2012, č. 89/2012 Sb. . §755 odst.1

*„a ) se zájmem nezletilého dítěte manželů, které nenabylo plné svéprávnosti, který je dán zvláštními důvody, přičemž zájem dítěte na trvání manželství soud zjistí i dotazem u opatrovníka jmenovaného soudem pro řízení o úpravu poměrů k dítěti na dobu po rozvodu, nebo*

*b ) se zájmem manžela, který se na rozvratu porušením manželských povinností převážně nepodílel a kterému by byla rozvodem způsobena zvlášť závažná újma s tím, že mimořádné okolnosti svědčí ve prospěch zachování manželství, ledaže manželé spolu již nežijí alespoň po dobu tří let.“<sup>145</sup>*

Mají-li manželé nezletilé dítě, soud manželství rozvede až poté, co rozhodne o poměrech dítěte po rozvodu manželů.<sup>146</sup>

## **6.2 Prohlášení manžela za mrtvého**

*„Zanikne-li manželství smrtí manžela, posoudí se majetkové povinnosti a práva bývalých manželů v rámci řízení o dědictví podle toho majetkového režimu, který existoval mezi manžely, popřípadě i podle pokynů, které zemřelý manžel ještě za svého života ohledně svého majetku pro případ smrti učinil; jinak se použijí pravidla uvedená v § 742, s výjimkou § 742 odst. 1 písm. c ), ledaže se pozůstalý manžel dohodne s dědici o vypořádání jinak.“<sup>147</sup>*

Jako důkaz smrti se považuje veřejná listina vystavená po prohlédnutí těla mrtvého stanoveným způsobem. Nelze-li tělo prohlédnout stanoveným způsobem, člověk bude prohlášen za mrtvého i bez návrhu soudem, pakliže byl člověk vystaven takové události, že se smrt jeví vzhledem k okolnostem jako jistá. V rozhodnutí soudu pak bude uvedeno, který den je platný jako den smrti.<sup>148</sup>

---

<sup>145</sup> ÚZ č.900 Nový občanský zákoník, podle stavu k 1.1.2014. In: . Sagit, a.s., 2012, č. 89/2012 Sb. §755 odst. 2 a) b)

<sup>146</sup> ÚZ č.900 Nový občanský zákoník, podle stavu k 1.1.2014. In: . Sagit, a.s., 2012, č. 89/2012 Sb. §755 odst. 3

<sup>147</sup> ÚZ č.900 Nový občanský zákoník, podle stavu k 1.1.2014. In: . Sagit, a.s., 2012, č. 89/2012 Sb. . §764 odst. 1

<sup>148</sup> ÚZ č.900 Nový občanský zákoník, podle stavu k 1.1.2014. In: . Sagit, a.s., 2012, č. 89/2012 Sb. . §26 odst. 1 a 2

O ceně majetku ve společném jmění mezi zůstavitelem a pozůstalým manželem rozhodne soud. Podle zásad občanského zákoníku také určí, co z toho majetku patří do dědictví a co patří pozůstalému manželovi.<sup>149</sup>

Pokud by nastala situace, že toto rozhodnutí bude zrušeno, protože se zjistí, že manžel žije, obnoví se manželství i SJM, a to ex tunc (§151 OZ).

### 6.3 Zánik manželství na základě změny pohlaví

*„Změna pohlaví člověka nastává chirurgickým zákrokem při současném znemožnění reprodukční funkce a přeměně pohlavních orgánů. Má se za to, že dnem změny pohlaví je den uvedený v potvrzení vydaném poskytovatelem zdravotních služeb.“<sup>150</sup>*

*„Změna pohlaví nemá vliv na osobní stav člověka, ani na jeho osobní a majetkové poměry; manželství nebo registrované partnerství však zaniká. O povinnostech a právech muže a ženy, jejichž manželství zaniklo, ke společnému dítěti a o jejich majetkových povinnostech a právech v době po zániku manželství platí obdobně ustanovení o povinnostech a právech rozvedených manželů ke společnému dítěti a o jejich majetkových povinnostech a právech v době po rozvodu; soud rozhodne, a to i bez návrhu, jak bude každý z rodičů napříště o společné dítě pečovat.“<sup>151</sup>*

Jde o vcelku logické vyústění situace, kdy manželství muže a ženy zanikne změnou pohlaví jednoho z nich, jelikož jedinci stejného pohlaví mohou uzavřít pouze registrované partnerství. Naopak, registrované partnerství také zanikne pokud se jeden z partnerů rozhodne pro změnu pohlaví. Tento partner pak bude moci uzavřít občanský či církevní sňatek.

---

<sup>149</sup> Občanský soudní řád. *Business centrum* [online]. [cit. 2016-02-21]. Dostupné z: <http://business.center.cz/business/pravo/zakony/osr/cast3h5.aspx> §1751

<sup>150</sup> ÚZ č.900 Nový občanský zákoník, podle stavu k 1.1.2014. In: . Sagit, a.s., 2012, č. 89/2012 Sb. §29 odst. 1

<sup>151</sup> ÚZ č.900 Nový občanský zákoník, podle stavu k 1.1.2014. In: . Sagit, a.s., 2012, č. 89/2012 Sb. §29 odst. 2

## 6.4 Prohlášení konkurzu

To, že dojde k zániku SJM prohlášením konkurzu je logickým důsledkem. Na část majetku, připadající samotnému dlužníkovi, přímo dopadají následky konkurzu a tato část majetku slouží k uspokojení oprávněných práv věřitelů. Postup toho, jak se z majetku, která je součástí společného jmění manželů, stane součástí majetkové podstaty, je upraven v § 268 a násl. insolvenčního zákona. Společné jmění manželů zaniká prohlášením konkurzu, tedy okamžikem rozhodnutí o řešení úpadku dlužníka konkurzem.

Po prohlášení konkurzu se provede vypořádání společného jmění manželů, které zaniklo prohlášením konkurzu, ale i toho společného jmění manželů, které zaniklo do doby prohlášení konkurzu a nebylo do té doby vypořádáno a pak i také toho společného jmění manželů, které bylo zúženo a do prohlášení konkurzu nebylo vypořádáno. Nezáleží přitom na tom, zda šlo o zúžení společného jmění dohodou nebo rozhodnutím soudu.<sup>152</sup>

*„Jestliže v době od okamžiku, kdy nastaly účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení, do prohlášení konkursu již uplynula lhůta k vypořádání společného jmění manželů, aniž byla uzavřena dohoda o vypořádání společného jmění manželů, nastanou účinky spojené podle zvláštního právního předpisu s uplynutím lhůty k vypořádání společného jmění manželů až po 6 měsících od prohlášení konkursu, do té doby lze uzavřít novou dohodu o vypořádání společného jmění manželů nebo podat návrh na jeho vypořádání rozhodnutím soudu; práva třetích osob nabytá v dobré víře tím však nejsou dotčena.“<sup>153</sup>*

Konkurz se může týkat nepodnikajících osob, ale ve většině případů se týká osob podnikajících.

---

<sup>152</sup> Insolvenční zákon č. 182/2006 Sb. *Centrum.cz* [online]. [cit. 2016-02-21]. Dostupné z: <http://zakony.centrum.cz/insolvencni-zakon> §268 odst. 2

<sup>153</sup> Insolvenční zákon č. 182/2006 Sb. *Centrum.cz* [online]. [cit. 2016-02-21]. Dostupné z: <http://zakony.centrum.cz/insolvencni-zakon> §269 odst.2

Dohoda o vypořádání SJM uzavřená insolvenčním správcem je účinná, jakmile ji schválí insolvenční soud.<sup>154</sup>

## 6.5 Bydlení po zániku manželství

Jestliže měli manželé společné nájemní právo k domu nebo bytu, v němž se nacházela jejich rodinná domácnost a manželství zaniklo smrtí, zůstane nájemcem bytu pozůstalý manžel.<sup>155</sup>

*„Zaniklo-li manželství smrtí manžela, který měl k domu nebo bytu, v němž se nacházela rodinná domácnost manželů, výhradní právo umožňující v domě nebo bytě bydlet, a bylo-li to jiné právo než závazkové, zatímco druhý manžel měl v domě nebo bytě právo bydlení, zanikne tomuto manželu právo bydlení, pokud výhradní právo zemřelého manžela přešlo na jinou osobu než na pozůstalého manžela. To neplatí, nelze-li na pozůstalém manželu spravedlivě žádat, aby dům nebo byt opustil.“<sup>156</sup>*

Zákon v těchto případech myslí i na péči o nezletilé děti. Soud může založit právo odpovídající věcnému břemenu bydlení dle okolností případu, nejdéle však do doby než takové dítě nabude schopnost žít se samo.

*„Zaniklo-li manželství rozvodem, a manželé měli k domu nebo bytu, v němž se nacházela jejich rodinná domácnost, stejné, nebo společné právo, a nedohodnou-li se, kdo bude v domě nebo bytě dále bydlet, zruší soud na návrh jednoho z nich podle okolností případu dosavadní právo toho z rozvedených manželů, na kterém lze spravedlivě žádat, aby dům nebo byt opustil, a popřípadě zároveň rozhodne o způsobu náhrady za ztrátu práva; přitom přihlédne zejména k tomu, kterému z rozvedených manželů byla svěřena péče o nezletilé dítě, které nenabylo plné*

---

<sup>154</sup> Insolvenční zákon č. 182/2006 Sb. *Centrum.cz* [online]. [cit. 2016-02-21]. Dostupné z: <http://zakony.centrum.cz/insolvencni-zakon> §271 odst. 1

<sup>155</sup> ÚZ č.900 Nový občanský zákoník, podle stavu k 1.1.2014. In: . Sagit, a.s., 2012, č. 89/2012 Sb. §766

<sup>156</sup> ÚZ č.900 Nový občanský zákoník, podle stavu k 1.1.2014. In: . Sagit, a.s., 2012, č. 89/2012 Sb. §767 odst. 1



*svéprávnosti a o které manželé pečovali, jakož i ke stanovisku pronajímatele, půjčitele nebo jiné osoby v obdobném postavení.*<sup>157</sup>

Ten z manželů, který má dům nebo byt opustit, má právo tam bydlet, dokud mu druhý z manželů nezajistí náhradní bydlení, pokud mu tato náhrada byla přiznána. Podobně zde platí situace při smrti manžela, a to, že pokud je mu svěřena péče o nezletilé dítě, soud může na návrh tohoto manžela založit v jeho prospěch právo bydlení.<sup>158</sup>

---

<sup>157</sup> ÚZ č.900 Nový občanský zákoník, podle stavu k 1.1.2014. In: . Sagit, a.s., 2012, č. 89/2012 Sb. §768 odst. 1

<sup>158</sup> ÚZ č.900 Nový občanský zákoník, podle stavu k 1.1.2014. In: . Sagit, a.s., 2012, č. 89/2012 Sb. §768

## ZÁVĚR

Cílem mé práce bylo poskytnout přehledný a ucelený pohled na současnou právní úpravu společného jmění manželů a porovnat ji s novou právní úpravou, která nabyla účinnosti v loňském roce.

Je zřejmé, že majetkové společenství manželů prošlo v minulosti podstatnými změnami. To souviselo hlavně se změnami společenských a ekonomických podmínek. Tyto měly vliv jak na samotný institut manželství, tak na jeho majetkové vztahy.

Najít optimální úpravu společného jmění manželů je velmi obtížné. Lze si však povšimnout fenoménu posunu k autonomii a svobodné vůli manželů nakládat se svým majetkem. Vzhledem k nezadržitelné přeměně společnosti do moderního uspořádání, kdy klesá počet sňatků, lidé preferují kariéru před založením rodiny, a také tržnímu prostředí, je třeba oprostít se od jediné rigidní možnosti, tj. společného majetku bez výjimky, a ponechat manželům možnost upravit si vzájemné majetkové vztahy dle jejich potřeby. Konec konců, vstup do manželství je v podmínkách naší dnešní společnosti dobrovolný a jedná se o projev svobodné vůle. Zákonodárcům nezbyvá, než dopřát manželům možnost upravit si vzájemné majetkové vztahy dle jejich potřeby. Tento postup hodnotím velmi kladně.

Myslím si, že v novelách zákona by měla být obsažena úprava registrovaného partnerství v souvislosti se společným jměním manželů (partnerů). Současná úprava je dle mého názoru nedostačující.<sup>159</sup>

Dle mého názoru je však zejména obecná část NOZ poměrně nesrozumitelná. Je značně rozšířená, kladně hodnotím vysvětlení různých termínů a situací, které v OZ chyběly, ovšem pro mě je stále OZ srozumitelněji napsaný. Jedná se však o subjektivní názor, který nemusí všichni, a hlavně zákonodárci, sdílet.

---

<sup>159</sup> Registrované partnerství, tj. trvalé společenství dvou osob stejného pohlaví bylo do naší právní úpravy zavedeno zákonem č. 115/2006 Sb. Návrh zákona o registrovaném partnerství, který předpokládal majetkové společenství registrovaných partnerů, byl Poslaneckou sněmovnou zamítnut.

Na obranu NOZ musím uvést, že zdánlivost a neplatnost manželství je v něm daleko lépe uvedena a upravena. V OZ je pouze výčet situací bez vidného logického postupu.

I přesto, že okolo nového občanského zákoníku vyvstaly rozdílné názory, často i velmi kritické, doufám, že alespoň v oblasti majetkových vztahů mezi manžely přináší nový občanský zákoník vysvětlení některých nedořešených situací a odstraňuje nedostatky stávající právní úpravy. Samozřejmě není možné, aby zákon řešil každou jednotlivost, která v praxi může nastat. Je však velmi brzy na to, posuzovat úspěšnost tohoto zákona, vše se ukáže až v průběhu následujících let.

## **SEZNAM ZKRATEK**

**OZ** - Zákon č .40/1964 Sb., občanský zákoník

**NOZ** - Zákon č .89/2012 Sb., občanský zákoník

**ZoR** – Zákon o rodině č . 94/1963 Sb.

**SJM** – Společné jmění manželů

**BSM** – Bezpodílové spoluvlastnictví manželů

# SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

## Seznam použitých českých zdrojů

BEZOUŠKA, P .; Piechowiczová, Lucie. *Nový občanský zákoník – nejdůležitější změny*, Nakladatelství Anag, 2013, ISBN: 978-80-7263-819-2

DVOŘÁK, J , MALÝ, Karel, a kol. *200 let Všeobecného občanského zákoníku*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a .s ., 2011, 688 s . ISBN 978-80-7357-753-7 .

DVOŘÁK, J ., SPÁČIL, J . *Společné jmění manželů v teorii a v judikatuře*. 3 .vydání. Praha : Wolters Kluwer ČR, a .s ., 2011, s .296, ISBN 978-80-7357-597-7

DVOŘÁK, J ; ŠVESTKA, Jiří; ZUKLÍNOVÁ, Michaela. *Občanské právo hmotné. Díl 1 . Obecná část*. 1 . vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2013, 429 s . ISBN 9788074783258.

ELIÁŠ, K ., a kol. *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou*. Ostrava: Sagit, 2012, 1119 s . ISBN 978-80-7208-922-2

FIALA, Josef, KINDL, Milan, et al. *Občanský zákoník. Komentář*. I . díl. 1 . vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a .s ., 2009, 904 s . ISBN 978-80-7357-395-9 .

HRUŠÁKOVÁ, M ; KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka. *České rodinné právo*. 3 . přeprac. a dopl. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2006, 398 s . ISBN 8021039744.

HRUŠÁKOVÁ, Milana, Zdeňka KRÁLÍČKOVÁ a Lenka WESTPHALOVÁ. *Rodinné právo*. Vyd. 1 . V Praze: C .H . Beck, 2015, xxxviii, 328 s . Academia iuris (C .H . Beck). ISBN 978-80-7400-552-7 .

JANKŮ, M . *Nové občanské právo v kostce: (stručný úvod)*. 1 . vyd. V Praze: C .H . Beck, 2014, xx, 311 s . ISBN 978-80-7400-516-9 .

JEMELKA, L . *Správní řád: komentář*. 4 . vyd. V Praze: C .H . Beck, 2013, xxvi, 818 s . Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-484-1 .

KNAPP, V ; LUBY, Štefan; BLAŽKE, Jaromír. *Učebnice občanského a rodinného práva. Svazek III (dědické právo – rodinné právo)*. 1 . vyd. Praha: Orbis, 1954, 185 s

KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka. *Autonomie vůle v rodinném právu v česko-italském porovnání*. Vyd. 1 . Brno: Masarykova univerzita, 2003, 264 s . ISBN 80-210-3093-3 .

NOVOTNÝ, P . *Nový občanský zákoník*. 1 . vyd. Praha: Grada, 2014, 194 s . Právo pro každého (Grada). ISBN 9788024751672.

RYŠÁVKOVÁ, V . *Nový občanský zákoník úplně pro všechny*. 1 . vyd. Praha: Grada, 2014, 304 s . Právo pro každého (Grada). ISBN 978-80-247-5157-3 .

ÚZ č .900 *Nový občanský zákoník, podle stavu k 1 .1 .2014*. In: . Sagit, a .s ., 2012, 89/2012 Sb.

ÚZ č .569 *Občanský zákoník a související předpisy, podle stavu k 1 .1 .2007*. In.: Sagit, a .s ., 2006, č . 40/1964 Sb.

VESELÁ, R . *Rodina a rodinné právo: historie, současnost a perspektivy*. 2 . vyd. Praha: Eurolex Bohemia, 2005, 283 s . ISBN 80-86432-93-9 .

## **Seznam použitých internetových zdrojů**

ČESKÁ ADVOKÁTNÍ KOMORA, *Bullentin advokacie* [online]. 2014 [cit. 2015-05-28]. ISSN 12106348. Dostupné z : <http://www.cak.cz/scripts/file.php?id=11935>

EPRAVO, *Institut společného jmění manželů po rekodifikaci – poslední volání?* [online]. [cit. 2015-03-08]. Dostupné z : <http://www.epravo.cz/top/-95890.html>

EPRAVO: *Jak se vyhnout dluhům marnotratného manžela a ochránit před nimi společný majetek* [online]. [cit. 2015-05-28]. Dostupné z : <http://www.epravo.cz/top/clanky/jak-se-vyhnut-dluhum-marnotratneho-manzela-a-ochranit-pred-nimi-spolecny-majetek-97754.html>

*EPRAVO, Možnosti zhojení závad některých vadných manželství* [online]. [cit. 2015-05-28]. Dostupné z : <http://www.epravo.cz/top/prakticke-rady/moznosti-zhojeni-zavad-nekterych-vadnych-manzelstvi-19455.html>

*EPRAVO, Rodinný závod, další z novinek v novém občanském zákoníku* [online]. [cit. 2015-05-27]. Dostupné z : <http://www.epravo.cz/top/clanky/rodinny-zavod-dalsi-z-novinek-v-novem-obcanskem-zakoniku-88352.html>

*EPRAVO, Způsoby vypořádání společného jmění manželů* Dostupné z : <http://www.epravo.cz/top/clanky/zpusoby-vyporadani-spolecneho-jmeni-manzelu-6291.html?print> [online]. [cit. 2015-05-28].

*INSOLVENČNÍ ZÁKON, Centrum.cz* [online]. [cit. 2016-02-21]. Dostupné z : <http://zakony.centrum.cz/insolvencni-zakon>

*NOVÝ OBČANSKÝ ZÁKONÍK, Informační brožura* [online]. [cit. 2014-05-27]. Dostupné z : <http://obcanskyzakonik.justice.cz/rodinne-pravo/informacni-brozura/>

*NOVÝ OBČANSKÝ ZÁKONÍK, Konkrétní změny* [online]. [cit. 2014-05-27]. Dostupné z : <http://obcanskyzakonik.justice.cz/rodinne-pravo/konkretni-zmeny/>

*NOVÝ OBČANSKÝ ZÁKONÍK, Novinky 2014: Zájem rodiny a dětí má přednost před majetkem* [online]. [cit. 2014-05-27]. Dostupné z : <http://obcanskyzakonik.justice.cz/infocentrum/media/novinky-2014-zajem-rodiny-a-deti-ma-prednost-pred-majetkem/>

*NOVÝ OBČANSKÝ ZÁKONÍK, Rodinný závod* [online]. [cit. 2015-05-27]. Dostupné z : <http://obcanskyzakonik.justice.cz/rodinne-pravo/konkretni-zmeny/rodinny-zavod/>

*NOVÝ OBČANSKÝ ZÁKONÍK, Vyštvat exmanžela na ulici bude s novým občanským zákoníkem těžší* [online]. [cit. 2014-05-27]. Dostupné z : <http://obcanskyzakonik.justice.cz/infocentrum/media/vystvat-exmanzela-na-ulici-bude-s-novym-obcanskym-zakonikem-tezsi/>

*PROBYZNYS.INFO, Podnikáte s manželkou nebo jinými rodinnými příslušníky? Automaticky tak vzniká rodinný závod* [online]. [cit. 2015-05-27]. Dostupné z : <http://probyznysinfo.ihned.cz/c1-62066980-podnikate-s-manzelkou-nebo-jinym-rodinnymi-prislusniki-automaticky-vam-tak-vznika-rodinny-zavod>

*PŘEDPIS č. 40/2009 Sb.: Zákon trestní zákoník* [online]. 2009 [cit. 2016-02-21]. Dostupné z : <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>

*ZÁKON O RODINĚ č. 94/1963 Sb. Zákon od centrum.cz. Centrum.cz* [online]. [cit. 2016-02-17]. Dostupné z : <http://zakony.centrum.cz/zakon-o-rodine>

## **BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE**

**Jméno autora:** Michaela Javůrková

**Obor:** Právo v podnikání

**Forma studia:** prezenční

**Název práce:** Majetkové poměry manželů

**Rok:** 2016

**Počet stran textu bez příloh:** 64

**Celkový počet stran příloh:** 0

**Počet titulů českých použitých zdrojů:** 17

**Počet titulů zahraničních použitých zdrojů:** 0

**Počet internetových zdrojů:** 15

**Počet ostatních zdrojů:** 0

**Vedoucí práce:** JUDr. Martina Prokopová